

MARINESCU Constantin Victor Lucian

TEZĂ DE DOCTORAT
SISTEMUL PENITENCIAR ROMÂNESC, ÎNAINTE ȘI DUPĂ
ADERAREA ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ

REZUMAT

Conducător de doctorat

Profesor universitar doctor COMAN Florian

Teză elaborată în vederea obținerii
titlului de DOCTOR în „**Ordine Publică și Siguranță Națională**”

-București, 2019-

CUPRINS

Introducere în problematica temei	3
Capitolul 1. Scurt istoric cu privire la apariția penitenciarelor	5
1. 1. Evoluția istorică a penitenciarelor de la apariție până la aderarea la Uniunea Europeană	5
1. 2. Sistemul penitenciar din România după aderarea la Uniunea Europeană	11
1. 3. Organizarea sistemului penitenciar din România	13
1. 4. Definiția penitenciarelor	13
1. 5. Scopul regimului penitenciar	16
1. 6. Organizarea interioară a locurilor de deținere	17
1. 7. Analiză comparativă între sistemul penitenciar românesc și alte sisteme penitenciare.....	18
1. 7. 1. Sistemul penitenciar din Marea Britanie	18
1. 7. 2. Sistemul penitenciar din Serbia văzut din perspectiva Comitetului de la Helsinki pentru Drepturile Omului	18
Capitolul 2. Noțiuni generale privind regimul penitenciar	20
2. 1. Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate din România	20
2. 2. Tipuri de regimuri	21
2. 3. Criterii pentru schimbarea regimului de detenție	22
2. 4. Carantina	23
2. 5. Riscul pe care o persoană privată de libertate îl reprezintă pentru siguranța penitenciarului	24
2. 6. Studiu comparativ între sistemul penitenciar românesc și sistemul penitenciar spaniol	25
Capitolul 3. Drepturile deținuților în concordanță cu dreptul la libertate și siguranță	27
3. 1. Condițiile care permit derogarea de la principiul general al dreptului la libertate și la siguranță	28
3. 2. Drepturile persoanelor private de libertate în condițiile Legii nr. 254 din 2013, actualizată în 2018	29
3. 3. Recompensele acordate deținuților din penitenciare	30
3. 4. Obligațiile și sancțiunile aplicate deținuților din penitenciare	33
Capitolul 4. Reintegrarea socială a persoanelor private de libertate și inserția pe piața muncii	35
4. 1. Programe și activități de educație, asistență psihologică și asistență socială	35
4. 2. Reintegrarea socială în Spania	37
4. 3. Reeducarea persoanelor private de libertate din Franța	39
Capitolul 5. Problemele sistemului penitenciar și măsuri luate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului	41
5. 1. Supraaglomerarea și condițiile de detenție în raport cu normele convenționale europene	41
5. 2. Plângerile către Curtea Europeană a Drepturilor Omului împotriva României	44
5. 2. 1. Dorneanu împotriva României (28 Noiembrie 2017)	44
5. 2. 2. Țicu împotriva României (1 Octombrie 2013)	44
5. 3. Plângeri către Curtea Europeană a Drepturilor Omului ale deținuților din țările europene	45
5. 3. 1. Raffray Taddel împotriva Franței (21 Decembrie 2010)	45
5. 3. 2. Romanov împotriva Belgiei (20 Octombrie 2005)	46
5. 3. 3. M. S. împotriva Regatului Unit al Marii Britanii (3 Mai 2012)	46
5. 3. 4. Kudla împotriva Poloniei (26 Octombrie 2000) (grand chamber)	47
5. 3. 5. Cirino și Renne împotriva Italiei (26 Octombrie 2017)	47
5. 3. 6. Studiu de caz: Plângerile către C.E.D.O. ale ppl custodiate în Penitenciarul Craiova Pelendava în perioada 2016-2017	48
5. 4. Măsurile necesare pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție	49
Concluzii și propuneri de lege ferenda	52
Bibliografie	56

INTRODUCERE ÎN PROBLEMATICA TEMEI

În primul capitol al cercetării propunem un scurt istoric cu privire la apariția penitenciarelor, prin care se caracterizează o evoluție a formelor de detenție din cele mai vechi timpuri până în prezent. Împărțit în opt subcapitole, capitolul I scoate în evidență organizarea sistemului penitenciar din România atât înainte cât și după aderarea la U. E., scopul și principiile acestuia, precum și misiunile desfășurate pentru a realiza siguranța locurilor de deținere.

Al doilea capitol sintetizează noțiunile generale cu privire la regimul penitenciar. Aici găsim descrierea amănunțită a regimurilor de executare a pedepselor privative de libertate, criteriile de schimbare a acestora cât și gradul de risc pe care deținuții îl pot prezenta pentru siguranța penitenciarului. Capitolul se încheie cu un studiu comparativ între sistemul penitenciar din România și cel din Spania, studiu care are la bază informații culese personal la Academia de Poliție din Avila cât și la Divizia de Formare și Dezvoltare a Poliției Naționale din Madrid, unde am participat împreună cu o delegație a Academiei de Poliție “A.I.Cuza” București, în calitate de student-doctorand.

Capitolul al treilea evidențiază drepturile deținuților în concordanță cu dreptul la libertate și siguranță. Dreptul la libertate și la siguranță reprezintă unul dintre cele mai importante drepturi și libertăți. Acest drept mai poate fi interpretat ca fiind și dreptul neprivării de libertate, ori dreptul a nu fi arestat sau deținut în mod arbitrar. În acest capitol sunt aduse în discuție, pe lângă drepturi, atât recompensele, obligațiile cât și sancțiunile ce pot fi aplicate deținuților.

În capitolul al patrulea este prezentată reintegrarea socială a persoanelor private de libertate și inserția pe piața muncii. În acest capitol, pe lângă descrierea programelor și activităților socio-educative desfășurate cu deținuții în penitenciarele românești, datorită experiențelor personale avute în plan internațional, am realizat două studii de caz având la bază reintegrarea socială din Franța și Spania.

Ultimul capitol din prezenta teză aduce în discuție problemele sistemului penitenciar românesc și măsurile aplicate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în urma sesizărilor primite. Pe lângă principala problemă reclamată la C.E.D.O., care este supraaglomerarea, am ales să dezvăluim în acest capitol și celelalte probleme cu care deținuții se confruntă atât în România cât și în Europa, urmând ca în final să putem prezenta măsurile pe care le considerăm necesare pentru a îmbunătăți condițiile de detenție.

Punând în valoare opiniile pertinente ale autorilor folosiți, lucrarea de față oferă celor ce încadrează sistemul penitenciar din România – de la comandanți și specialiști din toate domeniile, la funcționarii publici cu statut special care lucrează în penitenciare - un instrument de reflecție și punere în practică a experiențelor dobândite într-o lungă perioadă de timp, pentru optimizarea și sporirea eficienței muncii de reeducare a celor condamnați la pedepse privative de libertate.

Considerăm că propunerile de lege ferenda formulate la finalul lucrării și-ar putea aduce o modestă contribuție la reformarea sistemului penitenciar, având în vedere că acestea reprezintă o parte din necesitățile sistemului, observate atât în timpul serviciului ca funcționar public cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, cât și în timpul liber ca simplu cetățean care dorește o schimbare în bine a sistemului penitenciar din România.

CAPITOLUL 1. SCURT ISTORIC CU PRIVIRE LA APARIȚIA PENITENCIARELOR

1. 1. EVOLUȚIA ISTORICĂ A PENITENCIARELOR DE LA APARIȚIE PÂNĂ LA ADERAREA LA UNIUNEA EUROPEANĂ

În anul 1380 apar primele menționări despre Ocna Troțușului, ocnele fiind extrageri ale minelor subterane de sare, unde forța de muncă o reprezentau „ocnașii”, de regulă oamenii condamnați pentru tâlhărie, omoruri etc. Foloseau o tehnică simplă, condamnații era coborâți în ocna și nu mai erau scoși decât atunci când își ispășeau pedeapsa.¹

În anul 1790, Nicolae Mavrogheni (1786-1790) domnitor în Țările Române, a ordonat, ca femeile să nu mai fie închise la comun cu bărbații, menționând că atunci când, construcția localului sau spațiul prea limitat nu permit, să fie închise lângă un om căsătorit, fiind considerat un om de ispravă. Cel care a inițiat acest lucru a fost domnitorul Constantin Mavrocordat, dând un nou sens pedepselor.²

La începutul secolului al XIX-lea, în anul 1802, are loc o creștere a interesului atribuit problemei închisorilor de către conducătorii vremii. Pe lângă fiecare închisoare, se construiesc clădiri și se amenajează câte o infirmerie.³

În perioada când director al Ministerului Justiției era Anastase Panu se concepe regulamentul închisorii din Tîrgu Ocna.⁴ Acesta deschide o nouă epocă a legislației moderne privind executarea pedepselor lipsite de libertate prin punerea în funcțiune a regimului „Auburian” și include primele reglementări cu privire la culturalizarea morală a deținuților, făcându-se prin învățarea unei meserii și prin practici religioase.⁵

---

¹ Bruno ȘTEFAN, *Mediul penitenciar românesc. Cultură și civilizație carcerală*, Editura Institutului European, Iași, 2006, p. 218.

² Ibidem, p. 33.

³ Ibidem, p. 34.

⁴ Ioan Liviu TĂUT (coord.), Constantin Victor DRĂGHICI, Andreea Florina NETEDU, Adrian IACOB, op. cit., p. 36.

⁵ Bruno ȘTEFAN, op. cit., p. 219.

Cronologia datelor se continuă cu anul 1874, când apărea Regulamentul privind regimul din închisori, având un regim de izolare pe timp de noapte, iar ziua prizonierii munceau la comun, luând modelul regimului de detenție „Auburian”.⁶

În Legea din 1874 era prevăzut ca închisorile să fie de două feluri: de prevenție și de tortură. Acestea erau împărțite în: închisori de corecție, de muncă silnică, de detențiune și de reclusiune.⁷

Conform prevederilor, penitenciarele trebuiau să schimbe sistemul de organizare, dar în realitate, acestea au rămas la același regim primitiv, de ținere la comun.

Legea din 1929 a apărut ca o necesitate de dezvoltare a țării și păstrează, în mare parte, legile din 1874, dar aducând o îmbunătățire prin adoptarea sistemul progresiv englez, care conține trei faze pentru a pregăti condamnații pentru ieșirea în societate și anume:⁸

- faza de izolare individuală și muncă în condiții foarte dure;
- faza de izolare pe timp de noapte și ținerea în comun pe timp de zi;
- faza în care condamnații munceau și dormeau, pe timp de noapte, în încăperi comune, iar munca îi ajuta pentru posibilitatea unei liberări condiționate.

În perioada 1952 – 1955, a fost redactate două Regulamente în ceea ce privește regimul penitenciarelor și toate procedurile desfășurate de la primirea, custodierea acestora și măsurile de protecție folosite, prin care penitenciarului i s-a atribuit, sarcina de obligare și de îndepărtare fizică a unor anumite categorii de persoane.⁹

Sistemul penitenciar din perioada comunistă a reușit să transforme mii de oameni în victime. Pornind de la clasificarea regimurilor de detenție și încheind cu măsurile luate de M.A.I., sistemul a aplicat o politică extrem de dură ce a dus la

---

⁶ Cipriana SUCILĂ-PAHONI, *O privire critică asupra legii penitenciarelor de la 1 februarie 1874*, p. 1, accesat la 29 septembrie 2016.

⁷ <http://legislatiepenitenciare.freewb.ro/>, accesat la 29 septembrie 2016.

⁸ Ioan Liviu TĂUT (coord.), Constantin Victor DRĂGHICI, Andreea Florina NETEDU, Adrian IACOB, op. cit., p. 46.

⁹ <http://legislatiepenitenciare.freewb.ro/>, accesat la 29 septembrie 2016.

asasinate, întemnițări și muncă forțată.¹⁰

Perioada de început a comunismului în România s-a realizat prin anihilarea opoziției politice și înfricoșarea unei mari părți a populației prin măsuri represive conduse de Securitate care era considerată *brațul înarmat al partidului*.¹¹

În perioada comunistă D. G. P. a suferit mai multe schimbări, fiind subordonată o perioadă de Ministerul Justiției, apoi de Ministerul Afacerilor Interne.

Structura penitenciarelor era formată din mai multe departamente, iar acestea se subordonau organelor de la centru, astfel se alcătuiă un lanț birocratic.

Departamentele erau compuse din biroul de inspecție, corpul de pază, biroul de cadre, de evidență, de contabilitate, administrativ, infirmerie și secretariat.

Penitenciarele erau conduse de un comandant, ajutat de un loțiitor însărcinat cu paza și regimul și un loțiitor pentru servicii și responsabil cu administrația. Întreaga lor activitate era observată de Partidul Comunist și de Securitate, care își desemnaseră un ofițer politic, care era deasupra tuturor, având activitatea de a asigura "educarea politică" a personalului din penitenciar.¹²

Făcând parte din categoria organelor exterioare, coloniile de muncă, unitățile de muncă și cele productive, variaau în funcție de mărime și aveau ca scop educarea deținuților prin muncă.

Structura coloniilor de muncă era asemănătoare cu cea a unui penitenciar, însă activitățile de muncă și cele productive erau diferite. Unitățile productive conțineau ateliere și ferme aflate pe lângă penitenciare în scopul educării deținuților prin muncă și învățarea unei meserii.

M. A. I. a organizat penitenciarele în funcție de pedepsele executate de deținuți, fiind clasificate astfel: penitenciarul Aiud - considerat un penitenciar de muncă silnică pe viață; Craiova, Caransebeș, Oradea și Sighet - erau considerate penitenciare pentru muncă silnică pe termen limitat; pentru executarea pedepselor

---

¹⁰ Andrei MURARU (coordonator), Clara MAREȘ, Dumitru LĂCĂTUȘU, Cristina ROMAN, Marius STAN, Constantin PETRE, Sorin CUCERAI, *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Editura Polirom 2008, p. 10.

¹¹ Ibidem, p. 20

¹² Ibidem, p. 40.

corecționale de până la 6 luni existau 22 de închisori (Brașov, Botoșani, Oravița, Slatina etc.); pentru pedepse corecționale de până la 2 ani erau 8 închisori (Timișoara, Sibiu, Deva, Constanța etc.); penitenciarul pentru femei se afla la Mislea, iar la Suceava se găseau recidiviști.

Ulterior au apărut și centre de anchetă, care funcționau și ca penitenciare de transit (Jilava și Ghencea).¹³

Cele mai mari centre de anchetă se găseau la Direcțiile regionale din Brașov, Galați, Ploiești, Craiova etc. Penitenciarele de tranzit erau considerate "centre de triere" pentru alte penitenciare din țară, acestea aflându-se la Jilava, Rahova, Ghencea, Bacău, Brăila etc.

Existau foarte multe penitenciare pentru cei care executau pedepsele politice (Aiud, Gherla, Ocnele Mari, Galați, Pitești).¹⁴

Deținuții care executau pedepsele de muncă silnică pe viață erau aduși la Aiud și Gherla, fiind închisori de pedepsire pe termen lung, reeducare și izolare.

În România Comunistă au funcționat patru categorii de penitenciare.¹⁵

Prima categorie era formată din penitenciare de maximă siguranță precum Aiud care deținea foștii legionari, deținuți politici ai partidelor, ai armatei, ai poliției, intelectuali și foști membri ai organizațiilor comuniste; Gherla care deținea muncitori, țărani, elevi, studenți și reprezentanți anticomunism; Jilava fiind o închisoare de tranzit conținea deținuții anchetați sau cei care aveau procese în București.

A doua categorie era reprezentată de penitenciarele cu regim închis, destinate prizonierilor cu grad mărit de pericolozitate: Craiova, Galați, Târgșor; închisori pentru femei: Mislea și Mărgineni, iar Caransebeș și Pitești erau închisori pentru studenți.

Cea de-a treia categorie cuprinde penitenciare cu regim de maximă severitate unde erau aduși deținuții politici: Buzău, Bacău, Botoșani, Focșani, Dumbrăveni etc.¹⁶

---

¹³ Ibidem, p. 34.

¹⁴ Ibidem, p. 35.

¹⁵ Ibidem, p. 35.

¹⁶ Ibidem, p. 36.

A patra categorie era considerată cea mai numeroasă deoarece conținea penitenciarele cu grad scăzut de pericolozitate. Această categorie conținea 33 de penitenciare, dintre care unul era destinat femeilor - Miercurea Ciuc, și unul era destinat pentru minori - Cluj.

În ceea ce privește Direcția Generală a Penitenciarelor, în anul 1969, se emit două proiecte, care vor deveni Legea nr. 23/1969 și Regulamentul de aplicare a acesteia. Pentru elaborare s-a ținut cont de experiențele trăite înaintea celui de al 2-lea război Mondial, dar și de reguli minime pentru tratamentul deținuților însușite la ONU în anul 1955, având ca derogare, asistența morală și religioasă.¹⁷

Aceste acte au sporit o nouă concepție în ceea ce privește ansamblul de măsuri pentru reintegrarea delicvenților, prin implicarea în muncă, prin întregirea studiilor sau prin învățarea celor care sunt neștiutori de carte, printr-o meserie calificată, prin captarea mai multor forme de activități cultural-educative, făcând referire la posibilitatea de a se informa și facilitarea relațiilor cu familia, dar și îndemnarea și răsplătirea celor care dau dovadă de perseverență în muncă și îndreptarea caracterului.¹⁸

Până la revoluția din 1989, sistemul s-a aflat în fața unei serioase limite concepționale, acestea fiind impuse de ideologia socialistă oficială, cu convingerea și intenția, ca toți oamenii după ce execută o pedeapsă să fie folositori societății, iar programele de resocializare să conțină teme politice.¹⁹

Ruptura produsă în 1990 de trecutul comunist și-a permis întreruperea modelului de educație comunistă și toate ideile sale.

Pentru continuarea procesului de socializare, s-a acționat în același timp pentru împiedicarea tendințelor ca deținuții să accepte că sunt victime ale sistemului comunist, asigurarea libertății la credință în penitenciare prin aprobarea accesului în penitenciare și a cultelor, nu doar a religiilor majoritare.²⁰

---

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Victor BÂRSAN, *Închisorile noastre. Etapa '98*, Editura Pythagora, București, 1998, pp. 18-24.

¹⁹ www.legex.ro, accesat la 30 septembrie 2016.

²⁰ Ibidem.

Legea nr. 21/15.10.1990, vine cu o nouă provocare pentru sistemul penitenciar. Trecerea la Ministerul Justiției a adus noi modificări pentru sistem, fiind considerat un pas decisiv în dezvoltarea sistemului penitenciar.²¹

Ratificarea de către România, s-a produs în 1994 prin Legea nr. 30/18.05.1994, ce a obligat prin punerea unor reguli stricte, pentru creșterea condițiilor de detenție a persoanelor aflate în penitenciare, raportându-se la normele internaționale în materie.²²

Reforma sistemului penitenciar a început odată cu trecerea Direcției Generale a Penitenciarelor în subordinea Ministerului Justiției, și avea ca obiectiv, în principal personificarea regimului de detenție, prin prețuirea caracterelor umane, imparțialitate desăvârșită, lipsită de orice segregatie bazată pe origine, păreri politice și religie; sporirea din punct de vedere al cantității și calității a normelor de hrană; îmbunătățirea drepturilor cu privire la acordarea pachetelor, vizitelor, țigărilor și cumpărăturilor; accesul neîngrădit la informații.²³

În 2004 a apărut Legea nr. 293/2004²⁴ privind Statutul funcționarilor publici, act normativ ce a dus la demilitarizarea angajaților din penitenciare. La data respectivă, aprox. 12.000 angajați militari au fost trecuți în rezervă și au obținut dreptul de funcționar public cu statut special.

În 2006 a fost aprobată Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor, care asigură o dezvoltare modernă, adaptată la recomandările europene, în ceea ce privește aplicarea pedepselor lipsite de libertate, rânduind astfel regulile din penitenciarele românești la cele europene, și înglobând elemente noi, precum apariția judecătorului delegat și individualizarea pedepselor.²⁵

---

²¹ <http://legislatiepenitenciare.freewb.ro/>, accesat la 30 septembrie 2016.

²² Ibidem.

²³ Ioan Liviu TĂUT (coord.), Constantin Victor DRĂGHICI, Andreea Florina NETEDU, Adrian IACOB, op. cit., pp. 52-53.

²⁴ Legea 293/2004, *Statutul funcționarilor publici din Administrația Națională a Penitenciarelor*, Republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 628 din 22 septembrie 2009.

²⁵ Ioan Liviu TĂUT (coord.), Constantin Victor DRĂGHICI, Andreea Florina NETEDU, Adrian IACOB, op. cit., p. 53.

În prezent Legea nr. 275/2006 a fost înlocuită de Legea nr.254 din 19 iulie 2013²⁶, ea fiind cea care guvernează activitatea sistemului penitenciar din România după aderarea la Uniunea Europeană²⁷.

1. 2. SISTEMUL PENITENCIAR DIN ROMÂNIA DUPĂ ADERAREA LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Sistemul penitenciar românesc a avut parte de o mulțime de modificări și transformări. O modificare importantă a avut loc după aderarea la Uniunea Europeană, aceasta cuprinzând necesitatea persoanelor lipsite de libertate de a avea o relație intimă cu persoana iubită, într-o încăpere special amenajată. Acest lucru s-a concretizat prin introducerea vizitei intime în interiorul penitenciarului, având un timp limitat și efectuându-se la o anumită perioadă.²⁸

Dacă cineva se căsătorește în timpul executării pedepsei, poate beneficia de mai multe vizite, timp de un an. Numărul de vizite diferă în funcție de penitenciare. Penitenciarele de bărbați au foarte multe solicitări, camerele pentru vizita intimă fiind folosite zilnic, în schimb, cele de femei au foarte puține, o solicitare la câteva săptămâni.²⁹

Altă schimbare aprobată după lungi tratative chiar și înainte dar și după aderarea României la U.E. este *Strategia Națională de Reintegrare Socială a Persoanelor Private de Libertate*, pe perioada 2015 – 2019.

Criza economică s-a făcut simțită și pe plan internațional, astfel că fiecare țară a abordat o nouă gestionare a delicvenților din penitenciare. Pentru a soluționa problemele întâlnite au încercat trimiterea deținuților străini în țările de origine.

---

²⁶ Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal publicată în M. Of. nr. 514/14 aug. 2013 cu modificările și completările ulterioare.

²⁷ Uniunea Europeană (abreviat UE) este o uniune economică și politică, dezvoltată în Europa, ce este compusă din 28 state. Uniunea Europeană a dezvoltat o piață unică în cadrul unui sistem standardizat și unificat de legi care se aplică tuturor statelor membre.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Adrian ROBU, <http://www.mediafax.ro/life-inedit/cum-arata-camerele-intime-din-penitenciarele-romanesti-foto-14319432>, accesat la data 29 noiembrie 2016.

Pe plan intern, scăderea economică, consolidată de oferta scăzută de locuri de muncă, lipsa cursurilor educaționale și de formare profesională, au creat o forță apăsătoare asupra țării, care duce la creșterea cotei infraționalității.

Datele arată că efectivele de persoane aflate în penitenciare au crescut semnificativ (26.716 în 2009, 28.251 în 2010, 30.694 în 2011, 31.817 în 2012, 33 434 în 2013)³⁰ presând suplimentar asupra hotărârilor de ordin strategic, care trebuie realizate la nivelul sistemului.

Acesta este un prilej favorabil pentru dezvoltarea unor sisteme de administrare execuțională și postexecuțională, care ajută la creșterea șanselor de reintegrare socială a persoanelor condamnate.

Noua perspectivă în materie juridică, constrânsă de introducerea Noilor Coduri, subliniază regândirea și reșezarea politicilor execuțional-penale, având ca obiect o nouă strategie.

Implementarea unui concept de „economie socială” reprezintă o direcție prioritară, care va constrânge, la rândul său, o re poziționare a strategiilor emergente, dezvoltate de către angajații implicați în operaționalizarea acestei noțiuni, printre aceștia aflându-se și A.N.P.

Dezvoltarea unor mecanisme de facilitare a reintegrării sociale produce ocazia strângerii unor sume de bani prin susținerea unor planuri comune, menite să îndrepte condițiile de deținere asigurate persoanelor deținute. Pentru garantarea vizibilității și a continuității demersurilor, este necesară o mediatizare și promovare a activităților realizate, dar și de sprijinul societății.

În lipsa unui cadru normativ adecvat referitor la un sistem interinstituțional, care să continue demersurile educaționale și psiho-sociale din perioada detenției/internării, rezultatele obținute își vor micșora randamentul, împrejurare care obligă susținerea și implementarea unei strategii de reintegrare la nivel național.

---

³⁰ www.anp.gov.ro, Rapoarte de activitate pe anul 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, accesat la data de 23 martie 2017.

Este nevoie de studierea problemei de realizare a demersurilor de incluziune socială, aplicate în timpul executării pedepsei, prin aportul instituțiilor, autoritățile publice și a organizațiilor neguvernamentale, care își desfășoară activitatea în domeniul asistenței post-detenție.

O acțiune de acest gen își invocă să producă un cadru instituțional necesar reintegrării sociale a persoanelor condamnate, punând în evidență rolul activ pe care factorii instituționali ar trebui să-l câștige, în raport cu dezideratul reintegrării sociale a persoanelor ce au antecedente penale.

Astfel, pot fi stabilite resursele necesare pentru a sprijini eforturile persoanelor lipsite de libertate și a persoanelor care și-au ispășit pedeapsa de a-și recăpăta sarcina socială, renunțând la instrumentele de asistență socială.

1. 3. ORGANIZAREA SISTEMULUI PENITENCIAR DIN ROMÂNIA

Principalele valori ale Administrației Naționale a Penitenciarelor sunt respectul față de lege prin onorarea normelor statului de drept și egalitate în fața legii; profesionalismul prin respectarea standardelor de calitate a muncii; integritatea, respectând etica profesională, specifică fiecărui domeniu de activitate; multidisciplinaritatea datorită diversificării gamei de măsuri, deschiderea către comunitate prin orientarea către rezultate existând tot timpul preocupare pentru îmbunătățirea activităților; orientarea către individ, căutând stabilitate între nevoile individuale și cele sociale, umanismul, continuitatea prin asigurarea unei succesiuni de măsuri ce au ca rezultat, reintegrarea socială³¹.

1. 4. DEFINIȚIA PENITENCIARELOR

Erving Goffman, definește penitenciarul ca fiind: “*o instituție totală ce*

---

³¹ www.anp.gov.ro, Brosura de prezentare a sistemului penitenciar, p. 5, consultat la 07.05.2017.

poate fi definită drept un spațiu în care își desfășoară viața și ocupația un număr mare de oameni cu statut similar, despărțiți de restul societății pentru o perioadă de timp considerabilă și care duc împreună o viață strict delimitată, legalizată de către instituție”³²

Pedeapsa cu închisoarea dispusă de o curte de justiție a început să fie utilizată ca pedeapsă principală în Europa de Vest și America de Nord în secolul al XVIII-lea. Ulterior, această instituție a dreptului penal s-a răspândit treptat în toată lumea, de multe ori ca rezultat al asupririi coloniale.

De-a lungul timpului a existat o dezbatere aprinsă, care încă are reverberații în prezent, cu privire la scopul încarcerării.

Unii comentatori susțin că ar trebui să fie utilizată doar pentru a pedepsi criminalii.

Alții insistă că scopul său principal este de a descuraja persoanele care se află în închisoare să mai comită fapte penale după ce sunt eliberate, precum și de a descuraja pe cei care ar putea fi înclinați să comită fapte penale.

O altă perspectivă, care în prezent este predominantă, constă în aceea că oamenii sunt trimiși la închisoare pentru a se interveni asupra comportamentului lor criminal, în vederea reintegrării lor sociale.

Adică, în timpul executării pedepsei participând la activități și programe specific vor înțelege gravitatea comiterii unor astfel de fapte, și vor deprinde acele abilități care îi vor ajuta ca după liberare să respecte normele de conviețuire socială.

Uneori este susținut că reabilitarea personală vine odată cu folosirea deținuților la muncă.

În acest context, conform Legii 254/2013, se poate afirma că regimul penitenciar constă într-un program echilibrat de activități și asigurarea unui nivel suficient de contacte umane și sociale.

---

³² Erving GOFFMAN, *Aziluri. Eseuri despre situația socială a pacienților psihiatrici și a altor categorii de persoane instituționalizate*, Editura Polirom, Colecția “Plural M”, traducerea A. Mîndrilă, 2004, p. 11.

De asemenea, regimul penitenciar trebuie îndreptat spre nevoile individuale și particulare ale deținuților, acordându-se o atenție deosebită deținuților vulnerabili (au suferit violențe fizice, mentale sau sexuale, minori, tineri, femei).

Aplicarea regimului penitenciar urmărește reducerea la minimum a privațiunilor inerente închiderii, reducerea diferenței dintre viața din închisoare și cea din exterior, încurajarea de a duce o viață onestă și autonomă după liberare, oferirea sprijinului corespunzător nevoilor individuale, ajutor pentru întoarcerea graduală la viața din societate, accentul pe participarea continuă a deținuților la viața socială.

Încercând să definim conceptul de regim penitenciar, putem spune că acesta este o acțiune prin care deținutul, în mod stabilit, sistematizat, fără segregatie pe motive de naționalitate, limbă, orientare sexuală sau părere politică, își manifestă drepturile, își atinge interesele, își realizează obligațiile și obține beneficiile oferite în scopul stabilirii unei legături cu mediul de suport, în concordanță cu regimul de executare în care este inclusă.

Spunem că procesul este planificat și organizat pentru că acesta are la bază documente de planificare și organizare, acestea fiind: regulamentul de ordine interioară și programul zilnic, iar, un proces controlat, pentru că se desfășoară sub supravegherea personalului.

Programul zilnic al deținuților este compus din toate activitățile pe care aceștia le desfășoară în cursul unei zile. Acesta variază în funcție de regim, vârstă, starea lor de sănătate, întrebuințarea la activități productive sau de altă natură, anotimp, dar respectându-se și zilele de repaus.

Procesul începe imediat după primirea în penitenciar a deținutului, prin informarea acestuia despre regulamentele pe care se bazează regimul penitenciar aplicabil categoriei din care face parte, cerințele disciplinare ale locului de deținere, metodele autorizate de obținere a informației și de depunere a plângerilor, și oricare alte subiecte care i-ar permite să-și cunoască drepturile și obligațiile și să se adapteze la viața din penitenciar.

1. 5. SCOPUL REGIMULUI PENITENCIAR

Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar cuprinde întreaga gamă de activități, desfășurate de administrația penitenciară, urmărindu-se anumite limite în ceea ce presupune posibilitatea de mișcare, astfel încât să fie oprită eschivarea de a putea fi pusă în aplicare sancțiunea (evadare, părăsirea locului de muncă), dar și evitarea de a pune în pericol alte persoane, fie vorba de personal, persoanele condamnate sau alte persoane.³³

Scopul procesului este acela de a contribui la schimbarea comportamentului deținutului, pentru a-l reda societății ca un bun cetățean.

Cu alte cuvinte, reabilitarea condamnaților și reintegrarea lor cu succes în comunitate reprezintă obiectivul major al instituțiilor penale dintr-o țară – instanțe de judecată, organe de parchet, poliția, penitenciarele, probațiunea.

Atingerea obiectivului va avea două efecte foarte importante: prevenirea recidivei, contribuție la siguranța publică.

Pentru penitenciare termenul de reintegrare socială se referă la diferite forme de intervenție și programe individuale a căror țintă vizează comportamentul condamnaților, astfel încât să fie redusă probabilitatea de recidivă.

Formele de intervenție și programele sunt adaptate diferitelor grupuri de deținuți, inclusiv minori și tineri a căror socializare este în curs de desfășurare, după cum urmează: aparțin unor minorități etnice, lingvistice, culturale, religioase etc., sunt imigranți, sunt persoane care suferă de boli mentale, sunt persoane care au probleme în ceea ce privește abuzul de substanțe și alcool.

Formele de intervenție și programele de reintegrare socială pot fi împărțite în două mari categorii:

- programe și intervenție oferită pe perioada detenției, pentru a ajuta deținuții să-și rezolve problemele legate de factorii de risc asociați infracțiunii săvârșite și să dobândească competențele necesare respectării legii și susținerii lor în viață.

---

³³ www.anp.gov.ro, *Brosura de prezentare a sistemului penitenciar*, p. 7, consultat la 07.05.2017.

- programe derulate în comunitate – câteodată parte a unei liberări condiționate – constă într-o anumită formă de supraveghere comunitară, precum și forme de sprijin și asistență.

Intervenția recuperativă nu necesită în mod neapărat detenția persoanelor condamnate. Este un argument pentru creșterea numărului de pedepse alternative la închisoare, pentru că nu rareori penitenciarul împiedică reintegrarea socială a deținuților.

Pentru deținuți, intervenția recuperativă constă în sprijinul ce li se acordă pentru a-i ajuta să depășească perioada de tranziție – de la punerea în libertate până la găsirea unui loc de muncă sau începerea unei afaceri pe cont propriu.

Scopul poate fi atins dacă activitățile ce prezervă drepturile și demnitatea umană a deținuților, activitățile ce îngăduie persoanelor private de libertate să-și execute pedeapsa în mod adecvat, iar activitățile petrecute în timpul liber să se desfășoare în conformitate cu procedurile de lucru stabilite.

1. 6. ORGANIZAREA INTERIOARĂ A LOCURILOR DE DEȚINERE

Locurile de deținere sunt organizate și amenajate astfel încât să garanteze condițiile optime pentru aplicarea regimurilor de executare a pedepselor privative de libertate prevăzute în Regulamentul de organizare și funcționare, să permită desfășurarea activităților de reintegrare socio-educativă, ieșirea la activități lucrate, să aibă suficiente spații de cazare, hrana necesară, echipament și garantarea asistenței medicale, dar și realizarea măsurilor de siguranță specifice fiecărei categorii de condamnați.

Locurile de deținere sunt împărțite în următoarele sectoare: sectorul de deținere; cel administrativ; sectorul de producție și spațiile auxiliare.

1. 7. ANALIZĂ COMPARATIVĂ ÎNTRE SISTEMUL PENITENCIAR ROMÂNESC ȘI ALTE SISTEME PENITENCIARE

1. 7. 1. SISTEMUL PENITENCIAR DIN MAREA BRITANIE

Persoanele private de libertate în momentul intrării în închisoare primesc un număr de înregistrare, iar bunurile deținute sunt înregistrate și puse în siguranță până când deținuții sunt eliberați.

Deținuții sunt încadrați într-o anumită categorie de securitate, în funcție de pedeapsa primită. Aceștia pot fi transferați în orice moment la o altă închisoare cu o altă categorie de securitate dacă încearcă să evadeze sau prezintă risc pentru personalul închisorii sau ceilalți deținuți.

După depunerea în penitenciar, aceștia au parte de cel puțin o evaluare și un interviu cu specialiștii din închisoare, care îi înștiințează de regulile și procedurile închisorii, care sunt drepturile și obligațiile lor, ce cursuri sunt disponibile și cum obțin asistența medicală adecvată.

1. 7. 2. SISTEMUL PENITENCIAR DIN SERBIA VĂZUT DIN PERSPECTIVA COMITETULUI DE LA HELSINKI PENTRU DREPTURILE OMULUI

Îmbunătățirea sistemului penitenciar presupune înființarea unei societăți mai sigure și mai sănătoase, ceea ce reprezintă un aspect major al reformei judiciare din Serbia.³⁴

Prima instituție a fost penitenciarul sau reformatorul de minori din Valjevo, fiind singura instituție de acest tip din Serbia, iar cealaltă instituție este închisoarea din Leskovac, unde a izbucnit un mare scandal de corupție la sfârșitul anului 2009.³⁵

---

³⁴ <http://www.uiks.mpravde.gov.rs/cr/>, accesat la data de 22.09.2018.

³⁵ https://www.helsinki.org.rs/doc/zatvori_leng.pdf?fbclid=IwAR2M8h4OYGenUUa8N9_8Skiew3nZyACGjGxKq8eYimr2gSvh0LHxBiVLHWg, accesat la data de 22.09.2018.

Începând cu anul 2002, statul a făcut pași concreți în direcția reformei sistemului penitenciar, iar în ultimul timp în alte domenii ale sistemului juridic.

Pentru început, organizația a lucrat la un proiect pe o perioadă de un an, care se concentrează pe 13 instituții penitenciare, iar apoi, în perioada 2003-2006, au implementat pe o perioadă de minim 3 ani un program regional numit “*Prevenirea torturii: Sprijin pentru reabilitarea victimelor torturii*” în toate penitenciarele din Serbia.³⁶

La sfârșitul anului 2009, publicul larg a fost șocat de evoluțiile din Leskovac, când un angajat al penitenciarului a intrat în secția cu regim deschis și l-a împușcat pe un deținut în picior.

Apoi, la o altă închisoare, un gardian de securitate intervine într-o luptă între deținuți, unde folosește forța excesivă împotriva mai multor deținuți care nu reprezentau o amenințare pentru securitate.³⁷ Ulterior, au fost depistate cazuri de corupție, în urma unei inspecții neanunțate de către oficialii Administrației Centrale a Penitenciarelor. În consecință, directorul unității, șeful serviciului de securitate, un educator și mai mulți angajați de securitate, au fost destituiți.

Comitetul de la Helsinki pentru Drepturile Omului sosit în Serbia, a mulțumit Administrației Centrale a Penitenciarelor, Ministerul Justiției, directorilor de penitenciare, personalului instituționalizat și deținuților pentru cooperarea și înțelegerea pentru efectuarea acestui proiect.³⁸

---

³⁶ Ibidem.

³⁷ Ibidem.

³⁸ <https://rm.coe.int/16806f1115>, accesat la data de 22.09.2018.

CAPITOLUL II. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND REGIMUL PENITENCIAR

2. 1. REGIMURILE DE EXECUTARE A PEDEPSELOR DIN ROMÂNIA

Executarea pedepsei se efectuează într-un regim, care poate fi sever sau mai puțin sever, mai greu sau mai ușor.

Pedepsele cu închisoarea se execută în regimurile de maximă siguranță, închis, semideschis și deschis.³⁹

De asemenea, când vorbim de reguli ne referim la regulamentul de ordine interioară și la programul zilnic.

Drepturile și obligațiile deținuților sunt prevăzute în Legea 254/2013.⁴⁰

Regimul de executare în care sunt încadrați deținuții, trebuie să le ofere respect, șansa la viață, sănătate și demnitate, respectarea drepturilor și libertăților și să evite maltratarea și înjosirea acestora.⁴¹

Regimurile de executare sunt distincte deoarece libertatea de mișcare, condițiile de detenție și activitățile se realizează diferit.⁴²

Legea 254/2013, stabilește un sistem progresiv, respectiv regresiv al pedepsei, deținuții având șansa prin respectarea legii să-și schimbe regimul.

Prin progresiv înțelegem faptul că persoana trece dintr-un regim în altul, imediat inferior care este mai puțin sever, iar prin regresiv trece dintr-un regim mai ușor într-un regim mai dur din punct de vedere al restricțiilor.

Acest sistem are un dublu beneficiu: sistemul progresiv constituie un scop, o țintă autoimpusă care poate fi atinsă numai prin respectarea strictă a regulilor, adaptarea corectă la sistemul de viață instituționalizat, precum și parcurgerea etapelor de reintegrare în societate prin implicarea activă în activitățile specifice.

---

³⁹ Legea 245/2013 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele de judicare în cursul procesului penal, art. 31.

⁴⁰ Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁴¹ Ștefan BRUNO, op.cit., p. 152.

⁴² Ibidem.

În al doilea rând sistemul regresiv constituie un mijloc de determinare a condamnaților de a aborda un comportament corespunzător, sub sancțiunea limitării libertății de mișcare și accesului la instituția liberării condiționate.

2. 2. TIPURI DE REGIMURI

Regimul de maximă siguranță⁴³ custodiază persoane care au de executat pedepse cu închisoarea mai mari de treisprezece ani, sau care au fost condamnate pe viață.

Tot aici își execută pedepsele și deținuții care au fost clasificați la alt regim, dar care au comis o abadere disciplinară gravă în timpul pedepsei, și care prin comportamentul lor perturbă activitățile și siguranța locului de deținere.

Regimul închis custodiază persoane care au de executat pedepse mai mari de trei ani, dar care nu depășesc treisprezece ani⁴⁴.

Tot aici își execută pedepsele și deținuții care au fost la regim deschis sau semideschis, dar care s-au abătut de la regulile penitenciarului și al căror comportament nu mai corespunde cu regimul.

Își mai execută pedeapsa și deținuții care au fost încadrați în regimul de maximă siguranță, dar dând dovadă de un comportament bun au trecut la acest regim.

Regimul semideschis⁴⁵ este mai ușor decât regimul închis, amintit mai sus, aici fiind încarcerate persoane care au de ispășit pedepse mai mari de un an, până la trei ani.

Tot aici își execută pedepsele și deținuții care au fost la regim deschis, dar care au comis o abadere disciplinară, și al căror comportament nu mai corespunde cu regimul.

---

⁴³ Conform art. 34 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁴⁴ Conform art. 36 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

⁴⁵ Conform art. 37 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Aici sunt și deținuții care au fost încadrați inițial în regimul închis și ulterior au dovedit un comportament bun.

Regimul deschis este aplicabil deținuților care au de ispășit pedepse cu închisoarea până la maximum un an⁴⁶.

Acest regim încurajează deținuții să utilizeze cu încredere și în folosul lor, libertățile și drepturile de care beneficiază.

2. 3. CRITERII PENTRU SCHIMBAREA REGIMULUI DE DETENȚIE

Legea⁴⁷ prevede criteriile pentru a putea fi schimbat regimul de executare, atât într-unul mai aspru din punct de vedere al siguranței, cât și într-un regim mai blând.

În acest mod, persoanele private de libertate care dovedesc un comportament corespunzător și participă la activitățile educative, lucrativ, cultural-terapeutice, religioase, psihosociale etc., arătând preocupare pentru reintegrarea socială, pot beneficia de încadrarea într-un regim inferior ca severitate⁴⁸, față de cel în care se află deja.

Regimul de executare poate fi schimbat cu unul mai dur din punct de vedere al siguranței, dacă deținutul comite o ilegalitate sau o abatere disciplinară destul de gravă, ori atunci când prin comportamentul său este afectată liniștea și siguranța penitenciarului⁴⁹.

---

⁴⁶ Conform art. 38 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁴⁷ Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

⁴⁸ Conform art. 40, alin. 5 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁴⁹ Conform art. 40, alin. 6 din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

2. 4. CARANTINA

Custodierea în perioada de carantină și observare, după primirea în locul de deținere a deținuților nou-depuși se face într-o secție specială de carantină și observare.⁵⁰

Aceștia sunt cazați în funcție de anumite criterii, vor desfășura activități interactive, învață normele de ordine interioară și programul, intră în contact cu ceilalți deținuți și încep să înțeleagă ce se întâmplă cu ei.⁵¹

Persoanele condamnate se află sub supravegherea personalului specializat din penitenciar, care le analizează comportamentul și personalitatea, le face controale medicale, desfășoară activități sanitare, examene psihologice, le sunt evaluate trebuințele educaționale, și sunt ajutați să se obișnuiască cu mediul, să-și rezolve problemele întâmpinate în penitenciar sau problemele familiale.⁵²

Carantina reprezintă separarea preventivă a persoanelor pe o perioadă de 21 de zile cu scopul de a depista anumite boli infecto-contagioase, persoanele urmând a fi introduse după această perioadă într-o colectivitate.

Carantina se aplică persoanelor condamnate nou-depuse sau revenite din intreruperea executării pedepsei și se realizează respectând regulile igienico-sanitare.

În termen de maxim 72 de ore de la sosirea în penitenciar, personalul medical efectuează examinarea medicală stabilind diagnosticul clinic la sosirea în penitenciar.

Pe perioada carantinării se pot efectua analize de laborator și examene de specialitate.

La sfârșitul perioadei, conform examinărilor clinice și a investigațiilor paraclinice, se stabilește starea de sănătate și capacitatea de a presta muncă.

---

⁵⁰ Ioan Liviu TĂUT (coord.) Constantin Victor DRĂGHICI, Andreea Florina NETEDU, Adrian IACOB, op.cit., p. 179.

⁵¹ Ioan CHIȘ, Alexandru Bogdan CHIȘ, op. cit., pp. 334-335.

⁵² Ibidem, p. 335

După terminarea perioadei de carantină și observare, persoana condamnată semnează un procesul-verbal care se atașează la dosarul individual.

2. 5. RISCUL PE CARE O PERSOANĂ CONdamnATĂ ÎL REPREZINTĂ PENTRU SIGURANȚA PENITENCIARULUI

Riscul pe care o persoană îl reprezintă pentru siguranța penitenciarului poate fi definit ca fiind potențialul acesteia de a periclita misiunile desfășurate de personalul penitenciarului, în interiorul sau exteriorul acestuia, de a pune în primejdie viața și sănătatea angajaților sau a altor persoane și de a periclita siguranța comunității.⁵³

Includerea persoanelor condamnate în această categorie nu reprezintă o pedeapsă disciplinară, ci reprezintă o măsură de prevenție adoptată de administrația penitenciarului, pentru menținerea unui climat de siguranță.⁵⁴

Dacă deținutul comite o abatere disciplinară, se întrunește comisia⁵⁵ pentru stabilirea gradului de risc al deținuților, analizând comportamentul deținutului și stabilește gradul de risc pe care acesta îl prezintă pentru siguranța penitenciarului.⁵⁶

Pentru stabilirea riscului pe care îl prezintă deținutul pentru siguranța penitenciarului se ține cont de mai multe criterii: “comiterea unor infracțiuni prin utilizarea armelor sau prin barbaritate, evadarea sau părăsirea locului de muncă în timpul pedepsei sau în pedepsele anterioare, tentativa de evadare, forțarea sau distrugerea sistemelor de siguranță, dacă deținutul nu a ajuns la ora indicată de penitenciar după ce a beneficiat de permisiune de ieșire, introducerea, deținerea de arme, substanțe interzise de lege sau alte obiecte, care periclitează siguranța locului de deținere sau al persoanelor”.⁵⁷

---

⁵³ Ioan Liviu TĂUT (coord.) Constantin Victor Drăghici, Andreea Florina Netedu, Adrian Iacob, op.cit., pp. 192-193.

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Conform art. 32, Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁵⁶ Ioan CHIȘ, Alexandru Bogdan CHIȘ, op. cit., p. 341.

⁵⁷ Ioan CHIȘ, Alexandru Bogdan CHIȘ, op. cit., pp. 340-341.

Cei care prezintă risc mărit pentru penitenciar, sunt cazați separat, în cadrul secțiilor de maximă siguranță, având camere special amenajate, iar activitățile acestora diferă, desfășurându-se separat de ceilalți deținuți.

2. 6. STUDIU COMPARATIV ÎNTRE SISTEMUL PENITENCIAR ROMÂNESC ȘI SISTEMUL PENITENCIAR SPANIOL

Spania este țara în care primul pas nu a fost făcut în domeniul industriei, învățământului sau sănătății, ci în cel al sistemului penitenciarelor prin adoptarea urgență a Legii organice pentru sistemul penitenciarelor.

Obiectivele stabilite vizau existența mai multor grade de clasificare a detenției, ultimul dintre acestea constituindu-l regimul deschis.

Reforma pe care trebuie să o adopte și România în acest domeniu se bazează pe patru coordonate simple: adecvarea la principiile juridice și normele minime internaționale, aspectele tehnice, resursele financiare pentru construirea de noi centre și formarea personalului corespunzător.⁵⁸

Sistemul penitenciar, după afirmațiile spaniolilor are o dublă misiune: apărarea societății și prevenirea.

Pedeapsa cu închisoarea cuprinde patru grade de clasificare realizate pentru fiecare deținut care intră într-un penitenciar.

Primul este regimul cel mai sever, unde deținutul este considerat periculos, și stă în camera individuală timp de aproape 22 de ore pe zi și iese în curte doar două ore.

Cei încadrați în cel de-al doilea grad, trebuie să stea în camera individuală sau dublă, au voie, ziua, să se plimbe oriunde prin închisoare și să participe la diverse activități sportive, culturale sau lucrative și pot ieși în permisii.

În gradul trei de clasificare se pot ieși în afara închisorii în fiecare zi, dar noaptea trebuie să intre în modul.

---

⁵⁸ <http://www.ziua.ro/display.php?data=2002-04-26&id=89246>, accesat la data de 03.02.2018.

Gradul patru, numit și libertate condiționată, deținuții își execută pedeapsa acasă, sub supraveghere.

La executarea a 3/4 din pedeapsă, cei aflați în gradul trei pot fi trecuți la libertatea condiționată și ispășesc restul pedepsei în această formă, respectând anumite reguli de comportament impuse de către judecător.

Spaniolii consideră că sistemul actual al penitenciarelor din România are nevoie de o studiere în detaliu de către comisiile tehnice de tratament, adică acele comisii care se ocupă de clasificarea deținutului, dar pentru a se putea realiza acest lucru trebuie modificată legislația în vigoare.

La spanioli, există un termen de două luni de la primirea sentinței pentru ca cei din comisia de tratamente să dea soluția clasificării graduale a deținutului respectiv.

Spania are cca 30.000 de deținuți și, împreună cu arestații preventiv, 48.000 de deținuți interni dintre care 20% sunt emigranți.

Dacă Spania a ajuns să aibă astfel de închisori pentru deținuți, este și meritul nivelului de trai superior României.⁵⁹

---

⁵⁹ Sursa: www.ziua.ro, accesat la data de 02 februarie 2018.

CAPITOLUL III. DREPTURILE DEȚINUȚILOR ÎN CONCORDANȚĂ CU DREPTUL LA LIBERTATE ȘI SIGURANȚĂ

Unul dintre cele mai importante drepturi și libertăți, afirmat cu putere încă din anul 1789 prin Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului, este dreptul la libertate și la siguranță, articolul 5 al Convenției.

Acest drept, poate fi definit în ansamblul său, ca acela de a nu fi privat de libertate, cu excepția unor situații excepționale, și de a nu fi arestat sau deținut în mod arbitrar.⁶⁰

Articolul 5 este cel mai lung și mai detaliat dintre toate articolele Convenției și Protocoalelor sale. În același timp, aceasta înseamnă că el conține numeroase aspecte prin care o persoană poate fi privată de libertate, ca și garanțiile pe care trebuie să le conțină această privare de libertate.

Iar jurisprudența Comisiei și a Curții Europene a Drepturilor Omului a rafinat și mai mult aceste condiții, limite și garanții.

Principalul scop al art. 5 din Convenție este de a proteja individul împotriva unei lipsiri arbitrare sau nejustificate de libertate.

Dreptul la libertate și la siguranță capătă o deosebită importanță într-o „societate democratică”, în sensul Convenției.

Prin urmare, Curtea consideră că detenția nerecunoscută a unui individ constituie o negare totală a garanțiilor fundamentale consacrate de art. 5 din

Convenție și o încălcare extrem de gravă a acestei dispoziții. A nu fi înregistrate informații cum ar fi data și ora arestării, locul de detenție, numele deținutului și motivele detenției și identitatea persoanei care a procedat la aceasta pot fi văzute ca incompatibile, între altele, cu însuși scopul art. 5 din Convenție, precum și cu cerința de legalitate a detenției în sensul Convenției.

---

⁶⁰ Duțu, Mircea, Moca Gheorghe, *Dreptul internațional public*, Editura Universul Juridic, București, 2010, p. 198.

3. 1. CONDIȚIILE CARE PERMIT DEROGAREA DE LA PRINCIPIUL GENERAL AL DREPTULUI LA LIBERTATE ȘI LA SIGURANȚĂ

Principiul este susținut și chiar repetat: "*Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță*", apoi "*Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția...*"⁶¹

Așa cum indică regula în materie de interpretare a tratatelor, atunci când acest tratat se vrea un gardian al drepturilor omului, Curtea a interpretat întotdeauna principiul în mod extensiv, iar excepțiile, în mod limitat⁶².

În realitate, este o condiție cu caracter general, și șase categorii de cazuri specifice.⁶³

Respectarea căilor legale este specificată chiar de Convenție, în mod echilibrat "*nerespectarea dreptului intern antrenează o abatere de la Convenție*"; deci, cu toate că se ajunge din nou la aceeași stare "*autorităților naționale, și mai ales instanțelor judecătorești, în primul rând, să interpreteze și să aplice dreptul intern*", "*Curtea poate și trebuie să exercite un anumit control pentru a verifica dacă dreptul intern a fost într-un total respect*"⁶⁴.

Mai mult, jurisprudența Curții noastre nu se mulțumește cu respectarea normelor de drept material și de procedură din legislația națională. Ea cere, în plus, ca orice privare de libertate să fie conformă scopului articolului 5, protejarea individului împotriva arbitrarului.⁶⁵

Libertatea nu este mereu absolută. Există conjuncturi în care lipsirea de libertate este legală, potrivit Convenției.

Sunt șase prezumții, sau categorii de prezumții, iar lista este limitată:

1) deținerea legală după condamnarea dată de un tribunal competent;

---

⁶¹ Art. 5 § 1 lit. a) din GHID PRIVIND ARTICOLUL 5 – DREPTUL LA LIBERTATE ȘI LA SIGURANȚĂ, Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2014.

⁶² Mihaela Augustina Dumitrascu, Roxana Mariana Popescu, *Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații. Ediția a II-a, revăzută și adăugită*, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 43.

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ Hotărârea *Benham vs. Regatul Unit* din 1996.

⁶⁵ A se vedea, de exemplu, hotărârea *Bozano* din 1986, în care Franța a fost condamnată pentru că a procedat la o măsură de extrădare deghizată, sub aparența unei proceduri de expulzare.

2) detenția legală pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată de un tribunal sau în vederea garantării efectuării unei obligații prevăzute de lege;

3) arestarea preventivă în cadrul procedurii penale;

4) detenția unui minor decisă pentru educarea sa sub supraveghere sau în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

5) detenția unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, alcoolic, toxicoman sau vagabond;

6) detenția unui străin, fie pentru a-l împiedica să intre în mod ilegal pe teritoriul, fie că împotriva lui se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare;

3. 2. DREPTURILE PERSOANELOR PRIVATIVE DE LIBERTATE ÎN CONDIȚIILE LEGII NR. 254/2013, ACTUALIZATĂ PE 2018

Persoanele private de libertate sunt protejate de lege și pe lângă obligațiile la care trebuie să se supună prezintă și o serie de drepturi. Exercițarea drepturilor persoanelor condamnate nu poate fi îngădită decât în limitele și în condițiile prevăzute de Constituție⁶⁶ și Lege⁶⁷.

Persoanele condamnate pot face plângere dacă consideră că administrația penitenciarului le încalcă drepturile prin măsurile aplicate. Aceștia au la dispoziție 10 zile din momentul în care au aflat de măsura aplicată, pentru a formula o plângere.

Judecătorul de supraveghere trebuie să asculte persoana care a formulat cererea sau poate solicita ascultarea acesteia unui alt judecător, dacă persoana condamnată a fost transferată la alt penitenciar.

---

⁶⁶ Constituția României, modificată și completată prin Legea de revizuire nr. 429/2003, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 758/29.10.2003, republicată de Consiliul Legislativ, în temeiul art. 152 din Constituție, cu reactualizarea denumirilor și dându-se textelor o nouă numerotare (art. 152 a devenit, în forma republicată, art. 156).

⁶⁷ Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal publicată în M.Of. nr. 514/14 aug. 2013 cu modificările și completările ulterioare.

După ce a ascultat persoana în cauză, are la dispoziție 15 zile pentru a soluționa plângerea, având ca soluții: să admită cererea, să o respingă sau să solicite retragerea acesteia.

Încheierea judecătorului este adusă la cunoștință persoanei condamnate și conducerii penitenciarului, în termen de 3 zile de la data pronunțării acesteia.

Dacă persoana condamnată sau conducerea penitenciarului nu sunt mulțumite de hotărârea luată de judecătorul delegat, pot face plângere la judecătoria de care aparține penitenciarul, în maximum 5 zile de la aflarea hotărârii.

Contestațiile se depun la judecătorul de supraveghere a privării de libertate care a hotărât încheierea. Contestațiile merg către Judecătoria, alături de dosarul cauzei, în termen de două zile de la primirea acestora.

Respectarea drepturilor persoanelor condamnate este asigurată de judecătorul de supraveghere a privării de libertate.

Luând în considerare condițiile arătate, în cele ce urmează voi prezenta drepturile deținuților.

3. 3. RECOMPENSELE ACORDATE DEȚINUȚILOR DIN PENITENCIARE

În fiecare unitate penitenciară există o persoană desemnată de către director, care informează deținuții în legătură cu recompensele pe care le pot primi⁶⁸.

Recompensele reprezintă un mod de a diferenția regimul de executare a pedepselor, fiind acordate deținuților care au un comportament corespunzător, care dovedesc stăruință în activitățile lucrative pe care le întreprind, cât și la activitățile educative, cultural-terapeutice, de consiliere psihosocială, instruire școlară și

---

⁶⁸ Art. 102 din HOTĂRÂREA DE GUVERN Nr. 157 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

formare profesională, cât și deținuților care au prevenit producerea unor situații riscante atât pentru penitenciar cât și pentru deținuți sau alte persoane⁶⁹.

Personalul care desfășoară activități directe cu deținuții poate propune recompensarea acestora o singură dată într-o lună calendaristică. Excepți de la această regulă sunt deținuții care susțin un examen ori participă la înmormântarea soțului sau soției, sau alte rude până la gradul al doilea de rudenie.⁷⁰

Deținuții care au săvârșit o abatere disciplinară și sunt cercetați disciplinar, iar procedura nu a fost finalizată, precum și cei care execută o sancțiune disciplinară, nu pot fi recompensați.⁷¹

Una dintre recompensele de care pot beneficia deținuții este mărirea numărului de comunicări on-line care vizează menținerea legăturii și îmbunătățirea relațiilor familiare (în special pentru deținuții cu nevoi speciale ori grad mare de vulnerabilitate)⁷².

Conform art. 132, alin. (2) din Legea 157/2016, pot beneficia de comunicări on-line, următoarele categorii de deținuți:

- deținuții care dau dovadă de un comportament bun, participă la programele și activitățile stabilite de personalul specializat sau la muncă și nu sunt vizitați de familie, datorită distanței sau a altor motive justificate;⁷³

- tinerii și femeile din penitenciare, deținuții internați în penitenciarele-spital care nu sunt vizitați de familie sau aparținători, datorită distanței sau a altor motive justificate.⁷⁴

O altă recompensă, pe care o pot primi persoanele condamnate, este suplimentarea vizitei intime. Această recompensă se poate acorda persoanelor

---

⁶⁹ Conform art. 210 din HOTĂRÂREA DE GUVERN Nr. 157 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁷⁰ Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, art. 99.

⁷¹ Conform art. 210, alin (8) din HOTĂRÂREA DE GUVERN Nr. 157 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁷² Art. 132, alin (1) din HOTĂRÂREA DE GUVERN Nr. 157 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁷³ Ioan CHIȘ, Alexandru Bogdan CHIȘ, op. cit., p. 423.

⁷⁴ Ibidem.

condamnate definitiv și cu regimul de executare stabilit, căsătorite sau care sunt într-o relație similară, cât și celor care în ultimele șase luni au avut un comportament corespunzător și nu au fost sancționate, participând activ la activități lucrative ori socio-educative. Deținuții care îndeplinesc condițiile, beneficiază de o vizită intimă în plus, în afară de cele acordate conform legii, în luna imediat acordării recompensei⁷⁵.

Persoanele private de libertate mai pot fi recompensate cu suplimentarea drepturilor la pachet și/sau vizită, putând beneficia anual de trei suplimentări cu pachet (cu ocazia zilei naționale, cu ocazia zilei de naștere, ori a unei sărbători religioase importante) ce constau în produse alimentare (maximum 10 kg), fructe și legume (maximum 6 kg)⁷⁶ primite cu ocazia efectuării vizitelor în penitenciar.

Altă recompensă de care beneficiază persoanele private de libertate este ridicarea unei sancțiuni disciplinare aplicate anterior⁷⁷, și care se acordă la două luni după ce au fost sancționate cu avertiment, la trei luni după ce le-a fost suspendat dreptul de a merge la activități ori de a putea munci, pe o perioadă de maximum o lună, la patru luni de la întreruperea dreptului de a primi și de a cumpăra bunuri, excepție făcând cele necesare pentru igiena și exercitarea drepturilor la apărare, corespondență și asistență medicală sau la cinci luni după ce au fost sancționați cu izolarea pentru maximum 10 zile, având condiția să nu mai comită alte abateri disciplinare și să dea dovadă de un comportament corespunzător.⁷⁸

Permisiunea de ieșire din penitenciar este o recompensă primită de către deținuți, acordându-se conform art. 99 din Legea 254/2013, după perioada de cunoaștere și evaluare, după ce a trecut o perioadă de cel puțin 4 luni în același

---

⁷⁵ Art. 214 din HOTĂRÂREA DE GUVERN Nr. 157 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁷⁶ Art. 146, alin (4) din HOTĂRÂREA DE GUVERN Nr. 157 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

⁷⁷ Art. 211 din HOTĂRÂREA DE GUVERN Nr. 157 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

⁷⁸ Ioan CHIȘ, Alexandru Bogdan CHIȘ, op. cit., p. 422.

penitenciar înainte de analizarea, acordării sau formulării propunerii⁷⁹. De această recompensă beneficiază deținuții care au un comportament pozitiv constant, sunt stăruitori în muncă ori participă activ la activitățile educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, sau la cursurile școlare și de formare profesională.⁸⁰

3. 4. OBLIGAȚIILE ȘI SANȚIUNILE APLICATE DEȚINUȚILOR DIN PENITENCIARE

Obligațiile pe care le au persoanele condamnate sunt prevăzute în Legea nr. 254/2013 și trebuie să le respecte în timpul efectuării pedepsei cu închisoarea.

Conform art. 81 din Legea 254/2013, deținuții trebuie să respecte regulile penitenciarului pe perioada cât desfășoară activități în afara penitenciarului sau beneficiază de permisiunea de ieșire din penitenciar, dar și regulile de igienă.

Aceștia sunt obligați să se conformeze dispozițiilor primite de la organele judiciare și să se supună percheziției corporale ori de câte ori este necesar pe parcursul executării pedepsei.

Respectarea interdicțiilor prevăzute în regulamentul de ordine interioară este foarte importantă. Încălcarea acestor interdicții prevăzute de lege la art. 82, de către persoanele condamnate, precum și a obligațiilor⁸¹, constituie abatere disciplinară.

Abaterile disciplinare sunt împărțite în trei categorii: foarte grave, grave și ușoare, în funcție de faptele săvârșite de persoanele private de libertate.

În urma săvârșirii de abateri disciplinare, deținuții sunt sancționați fără să le fie îngădite drepturile la apărare, petiționare, corespondență⁸² etc.

Sancțiunea este descrisă ca fiind o pedeapsă prevăzută pentru cei care încalcă legea, deci putem spune că a sancționa este același lucru cu a pedepsi.

---

⁷⁹ HOTĂRÂREA DE GUVERN Nr. 157 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, art. 213.

⁸⁰ Ioan CHIȘ, Alexandru Bogdan CHIȘ, op. cit., p. 424.

⁸¹ Art. 81 din Legea 254/2013

⁸² Art. 101, alin. (2) din Legea 254/2013

Pedepsa mai poate fi considerată o măsură de constrângere aplicată pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni și având ca scop reeducarea condamnatului⁸³.

Avertismentul este cea mai ușoară sancțiune care este aplicată în cazul săvârșirii unei abateri disciplinare. Acesta este urmat, ca grad de severitate, de suspendarea dreptului de participa la activități culturale, artistice, sportive, precum și activități lucrative pentru o perioadă de maximum o lună. În momentul în care deținuții săvârșesc o abatere disciplinară gravă pot fi sancționați cu suspendarea primirii și cumpărării de bunuri pentru o perioadă de până la două luni și de a primi vizite pentru o perioadă de maximum trei luni. Dacă este săvârșită o abatere foarte gravă, persoana private de libertate în cauză, este sancționată disciplinar cu izolarea pentru o perioadă de până la 10 zile.

Femeile însărcinate sau cele care îngrijesc copii până la vârsta de un an, pot fi sancționate doar cu avertisment sau li se poate suspenda participarea la activități sau prestarea unei munci pentru o perioadă de până la o lună.

---

⁸³ Gheorghe COSTACHE, op.cit., p. 16.

CAPITOLUL IV. REINTEGRAREA SOCIALĂ A PERSOANELOR PRIVATE DE LIBERTATE ȘI INSERȚIA PE PIAȚA MUNCII

4. 1. PROGRAME ȘI ACTIVITĂȚI DE EDUCAȚIE, ASISTENȚĂ PSIHOLOGICĂ ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

În unitățile de deținere se desfășoară mai multe activități, care urmăresc reintegrarea socială a persoanelor condamnate adaptate la pedepsele privative de libertate. Acordând o atenție deosebită activității educative a condamnaților, se urmăresc următoarele obiective:⁸⁴

“- menținerea deținuților cât mai mult timp ocupați;
- îmbunătățirea calității vieții în așezăminte;
- obținerea unor lucruri utile, precum abilități, cunoștințe, înțelegere, atitudini, comportamente sociale.”

Activitatea socio-educativă are scopul de a micșora influența negativă a privării de libertate asupra personalității deținuților, adaptarea la o viață normală după ieșirea din penitenciar, pregătirea școlară și profesională, sprijinirea morală, reabilitarea comportamentală și îmbunătățirea respectului față de sine.⁸⁵

Activitățile desfășurate în penitenciar se fac cu ajutorul unui personal specializat, angajat al A.N.P., format din: educatori, preoți, agenți tehnici, monitori sportivi, precum și psihologi și asistenți sociali.⁸⁶

Educatorul, asistentul social și psihologul vorbesc cu persoanele private de libertate, pentru a afla informații despre studiile absolvite, despre situația familială, socială și despre ei ca persoane.⁸⁷

---

⁸⁴ Gheorghe COSTACHE, *Penologie*, Editura Sitech Craiova, 2005, pp. 150-151.

⁸⁵ Ana BĂLAN, Emilian STĂNIȘOR, Roxana ELAȘ, op.cit., pp. 112-113.

⁸⁶ Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, art. 89.

⁸⁷ Oferta de programe și activități educative, de asistență psihologică și de asistență social, Emitent Administrația Națională a Penitenciarelor, 2018, p.7.

În baza acestor informații, personalul specializat completează Dosarul de educație și de asistență psihosocială și le propun deținuților un Plan individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică.

Activitățile și programele la care urmează să participe sunt notate în planul care le este prezentat deținuților, iar aceștia semnează dacă se angajează sau nu să participe. Astfel, activitățile pentru care și-au dat acordul devin obligatorii. Dacă nu respectă aceste obligații, înseamnă că nu sunt interesați de reintegrarea lor socială.⁸⁸

Educatorul desfășoară programe și activități de educație cu deținuții, le oferă informațiile solicitate în funcție de aria sa de competență, și periodic, îi evaluează din punct de vedere educațional.

Asistentul social are rolul de consilier în probleme sociale ale deținuților. Acesta desfășoară diverse programe de asistență socială cu deținuții și îi evaluează periodic, sau ori de câte ori este necesar.

Psihologul întocmește evaluările psihologice ale deținuților, organizează programe specifice cu deținuții, și oferă consiliere psihologică la solicitarea deținuților sau când situația o impune.

Preotul organizează slujbe religioase în capela penitenciarului, activități cu specific religios, și uneori consiliază deținuții din punct de vedere moral.

Monitorul sportiv planifică și derulează activități sportive cu deținuții, cât și programe cu caracter sportiv, menținând deținuții într-o formă fizică bună și un tonus ridicat.

Agentul tehnic desfășoară activități de verificare și sigilare a aparaturii radio-TV, de gestionare și depozitare a acesteia, precum și funcționarea în parametri optimi a studioului radio-TV.

---

⁸⁸ Art.11, art. 12 din Regulamentul din 25 aprilie 2017 privind organizarea și desfășurarea activităților și programelor educative, de asistență psihologică și asistență socială din locurile de deținere aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, Aprobate de Ordinul nr. 1322/C/2017 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 432 din 12 iunie 2017.

Personalul de educație și asistență psihosocială urmărește fiecare deținut care desfășoară sau a desfășurat programe și activități, vizând evoluția sau regresul fiecărei persoane în parte.

Toate programele și activitățile socio-educative care se desfășoară cu deținuții, sunt cuprinse în orarul zilnic, afișat la avizierul secțiilor de deținere.

4. 2. REINTEGRAREA SOCIALĂ ÎN SPANIA

Administrația Penitenciarelor se află în subordinea Administrației Generale de Stat (AGE) care dispune de o organizație de penitenciare și Centre de integrare socială răspândite în toate regiunile țării.

În Spania, funcționează în baza Decretului 1599/2004 din 2 iulie, Organismul Autonom de muncă în Penitenciare și Formare pentru Angajare (OATPFE) din cadrul Ministerului de Interne prin intermediul Secretarului General al Instituțiilor Penitenciare.

OATPFE are grijă de deținuții din penitenciare pentru a le pune la dispoziție toate resursele necesare pentru dezvoltarea personală și profesională și pentru ai ajuta să se integreze în societate.

În urma mandatului constituțional care, la art. 25.2 prevede că „*pedepsele privative de libertate și măsurile de securitate vor fi orientate spre reabilitarea și reintegrarea socială*“.⁸⁹

Instituțiile penitenciare trebuie să fie un spațiu în care deținutul găsește motivații pozitive pentru revenirea viitoare la o viață liberă. Trebuie să fie un loc în care dobândesc noi valori, în care află despre respectul pe care îl datorează altora și pe care ceilalți le datorează și unde găsesc căile potrivite pentru a duce o viață normală și pentru a-i ajuta să se întoarcă în societate.⁹⁰

---

⁸⁹ <http://www.institucionpenitenciaria.es/web/portal/laVidaEnPrision/reeducacion.html>, Accesat la data de 26.03.2018.

⁹⁰ Ibidem.

Sistemul penitenciar spaniol este parte a unui concept de intervenție, care include nu numai activități de îngrijire terapeutică, dar și instruirea, educația, ocuparea forței de muncă, activități socio-culturale, recreative și activități sportive.

Toți deținuții au dreptul să participe la programele de tratament, facilitate de Administrația Penitenciarelor pentru promovarea și creșterea personală, îmbunătățirea abilităților sociale și de muncă și depășirea factorilor de comportament sau de excludere care au motivat comportamentul criminal al persoanelor condamnate.

Este datoria Administrației să elaboreze un program individualizat pentru fiecare deținut, încurajându-l să intervină în planificarea și executarea acesteia.⁹¹

Deținuții sunt instruiți și sprijiniți pentru găsirea unui loc de muncă. Aceștia urmează cursuri de formare profesională, de orientare pentru inserția pe piața muncii finanțate prin Fondul Social European, cicluri de formare la nivel mediu cu ajutorul unei comunități autonome pentru a le fi recunoscute competențele dobândite și programe de acompaniament pentru inserția pe piața muncii dezvoltate în Centrele de inserție socială care sunt finanțate și cu ajutorul Fondului Social European.⁹²

În Spania munca productivă este văzută ca un mod ce facilitează integrarea socială a deținuților, prin lucrări practice efectuate în cadrul atelierelor din penitenciare. Toate acestea fiind completate cu formarea pentru inserția pe piața forței de muncă care se organizează în penitenciar.

Activitățile productive desfășurate în penitenciar sunt:

- activități proprii de producție: agricultură, artă grafică, artizanat și ceramic, confecții, tâmplărie, igienă, electricitate etc.
- ateliere furnizoare de servicii: alimentație, economat, mentenanță, patiserie etc.

---

⁹¹ Ibidem.

⁹² Ghid de bune practici privind reintegrarea deținuților, Emitent Administrația Națională a Penitenciarelor, 2014, pp.20-21.

- ateliere de producție în colaborare cu companii externe: manipulatori tâmplărie metalică, tâmplărie lemn, confecții industriale, ceramică, prestări servicii.

4. 3. REEDUCAREA PERSOANELOR PRIVATE DE LIBERTATE DIN FRANȚA

Pentru a urma o educație în Franța, persoanele private de libertate trebuie să facă o cerere către personalul responsabil, care îi va intervieva pentru a evalua nevoile și aptitudinile acestora.

După evaluare, sunt înscriși în cadrul penitenciarului într-o clasă adaptată la nivelul lor. Regulamentul de procedură stabilește condițiile și procedurile în care se vor desfășura cursurile.⁹³

Cursurile sunt organizate pentru deținuții care doresc să-și îmbunătățească lectura, scrisul și calculul. Sunt organizate cursuri speciale pentru analfabeți și deținuți care nu știu să vorbească, nici să scrie limba franceză. Aceste lecții sunt predate de către profesorii școlari.⁹⁴

În Franța, persoanele private de libertate au acces la o bibliotecă. Lucrările, ziarele și alte publicații sunt disponibile gratuit, iar locația bibliotecii trebuie să permită accesul direct și regulat la toate documentele.

Regulile de procedură stabilesc condițiile și orele de acces la bibliotecă și împrumuturile de cărți. Deținuții pot împrumuta o carte din bibliotecă și sunt personal responsabili, trebuie să le păstreze în stare bună.

În cazul degradării, este posibil să plătească cartea. Pentru a cumpăra cărți, ziare sau pentru a se abona la o revistă, trebuie să comande prin magazinul penitenciarului.⁹⁵

---

⁹³ http://www.justice.gouv.fr/art_pix/DroitsDevoirsPersonneDetenue.pdf, Accesat la data de 17.04.2018.

⁹⁴ Ibidem, p.27.

⁹⁵ Ibidem, p.18.

O listă de cărți și publicații este propusă de unitatea penitenciară, iar pentru a comanda un document care nu este acolo, trebuie să trimită o scrisoare departamentului de achiziții externe.

Schimburile și împrumuturile de cărți personale între deținuți sunt permise, dar cărțile împrumutate de la bibliotecă nu pot fi schimbate sau împrumutate între ei.

Activitățile sportive se desfășoară în fiecare unitate penitenciară și pot conține sporturi colective (fotbal, baschet, handbal etc.) și sporturi individuale (atletism, culturism, etc.).

Serviciul religios este oferit pentru anumite culte de către preoți. Preoții au stabilit, cu acordul directorului, zilele și orele de desfășurare ale activităților religioase, cu respectarea calendarului religios.

Capela sau locul amenajat este deschis tuturor deținuților. Deținuții au dreptul să primească și să păstreze obiecte sau cărți necesare pentru practica religioasă sau viața spirituală. Deținuții pot vorbi cu preotul dacă doresc, în afara prezenței unui supraveghetor, în capelă, birou sau în celula acestora.

Deținuții francezi au dreptul să lucreze, fie înaintea procesului, fie condamnați, pot aplica pentru muncă. Pe cât posibil, munca propusă trebuie să aibă o durată normală.

În măsura posibilităților, munca prestată ar trebui să țină seama de: abilitățile fizice și intelectuale, influența acesteia asupra perspectivelor de reintegrare, a situației familiale și existența unor părți civile care urmează să fie despăgubite.⁹⁶

---

⁹⁶ Ibidem, p.21.

CAPITOLUL V. PROBLEMELE SISTEMULUI PENITENCIAR ȘI MĂSURI C.E.D.O.

5. 1. SUPRAAGLOMERAREA ȘI CONDIȚIILE DE DETENȚIE ÎN RAPORT CU NORMELE CONVENȚIONALE EUROPENE

Supraaglomerarea penitenciarelor românești este o problemă care, în România, durează de zeci de ani. În închisorile românești, este considerată doar un decalaj între numărul de paturi și cel de deținuți.

Acest fenomen are o istorie care începe în anul 1977, când Nicolae Ceaușescu a acordat un decret de grațiere și amnistie, prin care au fost eliberate 40.000 de persoane încarcerate în penitenciare și în aresturi. În urma aplicării decretului, din 80 de locuri de deținere au mai rămas doar 16, iar personalul unităților desființate a trecut în sectorul economic.⁹⁷

În perioada imediat următoare nota criminalității a suferit o creștere foarte mare, iar toți infractorii prinși au fost depuși în unitățile de deținere rămase, adică în cele 16, fapt ce a condus la supraaglomerarea penitenciarelor românești.

Apogeul situației dramatice a fost atins în anul 1987, când au fost înregistrați 59.545 de deținuți.⁹⁸

Există diferențe între țări în ceea ce privește gradul de ocupare al penitenciarelor: unele țări adoptă legea grațierii sau amnistiei pentru a menține un număr mic de deținuți, altele exclud din penitenciare alcoolicii, iar altele facilitează liberarea condiționată.⁹⁹

Problema numărului foarte mare de persoane din penitenciarele românești a fost sesizată și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (C.E.D.O.), care a

---

⁹⁷ Gheorghe FLORIAN, *Fenomenologie penitenciară*, Editura OscarPrint, București, 2006, p. 96.

⁹⁸ Gheorghe FLORIAN, *Penitenciarul-ultima autoritate*, Editura OscarPrint, București, 2015, pp. 10-24.

⁹⁹ Ibidem.

pronunțat o hotărâre împotriva României, în decembrie 2007, în cazul Bragadireanu contra României.¹⁰⁰

În iulie 2012, C.E.D.O. a reliefat o hotărâre semi-pilot referitor la condițiile de aflux din România, în cazul Iacov Stanciu împotriva României.

Curtea a solicitat României să adopte măsuri, fără a specifica o dată fixă pentru remedierea problemelor sesizate.¹⁰¹

Pentru reducerea supraaglomerării și îmbunătățirea condițiilor din penitenciare, Ministerul Justiției a propus să fie implementat un Calendar de acțiuni care se va desfășura în perioada 2018-2024, pornind de la situația actuală din penitenciare la data de 8 ianuarie 2017.

În regimul de maximă siguranță există 1499 de persoane condamnate, iar capacitatea de cazare pentru acest regim este de 1651 locuri la 4 mp/deținut, rezultând că pentru această categorie nu există deficit de locuri, astfel se vor concentra pe îmbunătățirea condițiilor.

În regimul de executare închis se înregistrează un număr de 6324 de deținuți, iar capacitatea maximă pentru acest regim este de 5237 locuri la 4 mp/deținut.

Prin urmare, dacă ne raportăm la cei 4 mp/deținut există o lipsă de 1087 locuri de cazare, astfel că autoritățile trebuie să se concentreze pe reducerea supraaglomerării, dar și pe sporirea condițiilor de detenție.

Pentru regimul semideschis se înregistrează un număr de 8361 de deținuți, iar deficit este foarte mare de 3013 locuri dacă ne raportăm la cei 4 mp/deținut.

Astfel, planul de acțiuni trebuie să rezolve problemele supraaglomerării și să îmbunătățească condițiile de detenție deja existente.

Regimul deschis cuprinde un număr de 3554 deținuți, iar posibilitatea de cazare din unitățile penitenciare pentru această categorie este de 3603 locuri la 4 mp/deținut. Acest regim nu înregistrează un deficit de locuri de cazare, ceea ce

---

¹⁰⁰ <https://jurisprudencedo.com/Bragadireanu-contra-Romaniei-Durata-procedura-penala-Conditiile-de-detentie-Ingrijiri-medicale-Daune-morale.html>, accesat la data de 22.03.2018.

¹⁰¹ Neacordarea unui termen este principala diferență între hotărâri semni-pilot și hotărâri pilot ale C.E.D.O.

reprezintă că planul de acțiuni se va axa pe îmbunătățirea condițiilor din penitenciare.¹⁰²

În ciuda unor investiții realizate la nivelul A.N.P., cât și al Centrelor de reținere și arest preventiv ale Ministerului Afacerilor Interne (M.A.I.), în perioada 2013-2015¹⁰³, prin care s-a analizat mărirea capacității de cazare prin construirea de noi spații de detenție, dar și renovarea și ajustarea celor existente la standardele internaționale, locurile de cazare și deținere nu sunt suficiente dacă ne raportăm la numărul deținuților de la acest moment.

În momentul acesta există aproximativ 2000 de cereri în curs de rezolvare, ceea ce poate genera o hotărâre pilot dată de către CEDO împotriva României, privind situațiile din penitenciare.

O hotărâre pilot poate constrânge România să adopte toate metodele necesare pentru îndreptarea unei probleme sistemice, într-un termen precizat.¹⁰⁴

În cadrul acestui fenomen, Curtea are calitatea de a se pronunța, dacă există sau nu o încălcare a Convenției într-o cerere dată, de a identifica problema esențială și de a propune guvernului țintă, indicații precise privind soluțiile pe care acesta trebuie să le adopte pentru remedierea problemei.¹⁰⁵

În timpul procedurii pilot, C.E.D.O. poate opri soluționarea cauzelor asemănătoare, până la sfârșitul termenului dat pentru remedierea problemelor sesizate.

În urma încălcării art. 3 din Convenție, s-a constatat o creștere foarte mare de sume plătite pentru despăgubirea persoanelor care au făcut plângeri la CEDO și au avut câștig de cauză împotriva României.¹⁰⁶

---

¹⁰² Calendarul de măsuri 2018-2024 pentru soluționarea supraaglomerării carcerale și a condițiilor de detenție, în executarea hotărârii-pilot Rezmiveș și alții împotriva României, pronunțată de CEDO la 25 aprilie 2017.

¹⁰³ 1421 locuri de cazare obținute prin lucrări de reparații curente în 2013, 145 locuri noi de cazare în 2014, respectiv 300 de locuri de deținere modernizate și date în folosință în 2015.

¹⁰⁴ De exemplu, în hotărârile pilot pronunțate de Curte împotriva Italiei, Bulgariei și Ungariei termenul acordat a fost de 1 an, 18 luni, respectiv 6 luni.

¹⁰⁵ <http://www.hotararicedo.ro/index.php/news/2014/11/abordarea-%C3%AEncalcarilor-sistemice-si-structurale-ale-drepturilor-omului-in-jurisprudenta-cedo-procedura-hotararii-pilot>, accesat la data 12.08.2017.

¹⁰⁶ Sursa: Agentul Governamental al României la C.E.D.O.

5. 2. PLÂNGERILE CĂTRE C.E.D.O. ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

5. 2. 1. DORNEANU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI (28 Noiembrie 2017)¹⁰⁷

Acest caz se referea la condițiile de viață și la îngrijirea medicală primită de reclamant în închisoare, acesta suferind de cancer de prostată metastatic terminal. Reclamantul s-a plâns că imobilizarea lui în patul său de spital a constituit un tratament inuman, iar starea sa de sănătate nu era compatibilă cu detenția. A murit după opt luni de detenție.

Curtea a sesizat că a avut loc o violare a articolului 3 (interzicerea tratamentului inuman și degradant) al Convenției, constatând că tratamentul acordat de autoritățile române solicitantului, nu a respectat dispozițiile articolului 3 și că l-au supus la un tratament inuman în timp ce era bolnav.

Instanța a menționat că autoritățile nu au ținut cont de realitățile și situația personală a solicitantului și nu au examinat dacă, starea acestuia de sănătate îi permitea să rămână în detenție.

Prin urmare, autoritățile naționale nu au avut în vedere formalități prioritare în ceea ce privește considerentele umanitare, împiedicând astfel reclamantul mort să-și petreacă ultimele zile în demnitate.

5. 2. 2. ȚICU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI (1 Octombrie 2013)¹⁰⁸

Reclamantul a executat o sentință de 20 de ani pentru participarea la jaf armat care a provocat moartea victimei. În copilărie a suferit o boală care a dus la întârzieri foarte mari în dezvoltarea sa mentală și fizică.

El s-a plâns de condițiile slabe de detenție din diferitele închisori în care își executase sentința și în special de supraaglomerarea și deficiențele în furnizarea unui tratament medical.

---

¹⁰⁷ Ibidem.

¹⁰⁸ https://www.echr.coe.int/Documents/CP_Romania_ENG.pdf, accesat la 12.08.2017.

Având în vedere faptele cauzei în ansamblu și ținând seama de condițiile în care reclamantul a fost reținut, Curtea a sesizat că a avut loc o încălcare a articolului 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau înjositoare) a Convenției.

Găsind condițiile de viață din instituțiile în care reclamantul a fost și este ținut, un motiv special de îngrijorare, a considerat că asemenea condiții, ar fi inadecvate pentru orice persoană lipsită de libertate, cu atât mai mult în cazul unei persoane precum solicitantul, cu probleme psihice fapt ce impune o supraveghere medicală adecvată.

De asemenea, Curtea a subliniat recomandările relevante ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei adresate statelor membre, și anume Recomandarea nr. R (98) 7 privind aspectele etice și organizaționale ale serviciilor de sănătate în penitenciare și Recomandarea Rec (2006) 2 privind Regulile europene ale închisorilor care susțin faptul că deținuții care suferă de probleme psihice ar trebui păstrați și îngrijiți într-o unitate spitalicească echipată în mod adecvat și care posedă personal instruit corespunzător.

5. 3. PLÂNGERI CĂTRE C.E.D.O ALE DEȚINUȚILOR DIN ȚĂRILE EUROPENE

5. 3. 1. Raffray Taddel împotriva Franței (21 Decembrie 2010)¹⁰⁹

Suferind de o serie de afecțiuni medicale, inclusiv anorexia și sindromul Munchausen (o tulburare psihiatrică caracterizată prin necesitatea de a simula o boală), reclamanta s-a plâns de detenția sa continuă și de faptul că nu i-a fost oferit tratamentul adecvat problemelor sale de sănătate.

Curtea a considerat că a s-a încălcat articolul 3 din Convenție, constatând, faptul că autoritățile naționale nu au luat în considerare, într-o manieră suficientă, nevoia de îngrijire specializată într-o unitate adaptată, solicitată de starea de

---

¹⁰⁹ https://www.echr.coe.int/Documents/CP_France_ENG.pdf, accesat la data de 12.08.2017.

sănătate a reclamantei, combinată cu transferurile sale, în pofida vulnerabilității acesteia, deosebite și a incertitudinii prelungite ca urmare a cererilor sale de amânare, fiind capabilă să provoace o suferință care a depășit nivelul inevitabil al suferinței inerente detenției.

5. 3. 2. *Romanov împotriva Belgiei (20 Octombrie 2005)*¹¹⁰

Reclamantul, care a suferit de o tulburare psihologică sub forma unei psihopatii disociative profunde, s-a plâns în mare parte de condițiile și perioada lungă a detenției sale în secția de psihiatrie din cadrul unui penitenciar, unde acesta a stat timp de un an, trei luni și treisprezece zile (într-o încăpere mai mică pentru aproape patru luni și jumătate și într-o încăpere mai mare timp de unsprezece luni).

Curtea a constatat că s-a încălcat articolul 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) din Convenție, constatând că, condițiile de detenție ale solicitantului, în special supraaglomerarea severă și efectul său negativ asupra bunăstării reclamantului, combinate cu durata perioadei în care a fost reținut în astfel de condiții, au fost considerate ca fiind un tratament degradant.

Deși nu au fost indicii referitoare la existența unei intenții pozitive de a umili sau de a dezastrădăcina reclamantul, Curtea a considerat totuși că aceste condiții de detenție trebuie să submineze demnitatea umană a reclamantului și să trezească în el sentimente de umilire și degradare.

5. 3. 3. *M. S. împotriva Regatului Unit al Marii Britanii (3 Mai 2012)*¹¹¹

Solicitantul, un om bolnav psihic, s-a plâns de faptul că a fost ținut în custodia poliției în timpul unei perioade de suferință psihică acută, în timp ce era clar pentru toți că era bolnav psihic și că a cerut urgent tratamentul spitalicesc.

---

¹¹⁰ Ibidem.

¹¹¹ https://www.echr.coe.int/Documents/CP_United_Kingdom_ENG.pdf, accesat la data de 12.08.2017.

Curtea a constatat o încălcare a articolului 3 a Convenției, constatând în special că, deși nu a existat o neglijență intenționată din partea poliției, detenția prelungită a reclamantului fără un tratament adecvat i-a diminuat demnitatea umană.

5. 3. 4. Kudla împotriva Poloniei (26 Octombrie 2000) (grand chamber)

Reclamantul, care a suferit de depresie cronică și de două ori a încercat să se sinucidă, s-a plâns că nu i s-a acordat un tratament psihiatric adecvat în detenție.

Curtea a constatat că încercările de sinucidere nu au putut fi legate de vreun neajuns perceptibil din partea autorităților și a constatat că reclamantul a fost examinat de medici specializați și că a primit frecvent asistență psihiatrică.

Deși Curtea consideră că nu a avut loc o încălcare a articolului 3 (interzicerea tratamentelor inumane sau degradante) a Convenției, ea a specificat că statul trebuia să aibă în vedere că modul de detenție nu a supus prizonierul la greutăți de intensitate depășind nivelul inevitabil al suferinței inerente detenției și că sănătatea și bunăstarea sa au fost asigurate în mod adecvat prin acordarea asistenței medicale necesare.

5. 3. 5. Cirino și Renne contra Italiei (26 Octombrie 2017)

Acest caz a vizat plângerea depusă de către doi deținuți că, în decembrie 2004, ei au fost maltratați de ofițeri de închisoare ai Facultății de corecție Asti.

Reclamanții au susținut, că actele de violență și maltratare pe care le-au suferit în instituția de recuperare au reprezentat tortură și că pedeapsa pentru persoanele responsabile pentru actele de maltratare au fost inadecvate.

Curtea a constatat încălcări ale articolului 3 (interzicerea torturii și tratamentelor inumane sau degradante) ale Convenției, atât în ceea ce privește tratamentul pe care reclamanții l-au avut, dar și răspunsul autorităților naționale (procedural aspect).

În special, a constatat că relele tratamente aplicate reclamanților - care au fost deliberate și desfășurate într-o manieră premeditată și organizată în timp ce se aflau în custodia unor ofițeri de penitenciare - au reprezentat tortură.

În opinia Curții, instanțele naționale au depus un efort real de a stabili faptele și de a identifica persoanele responsabile de tratamentul aplicat reclamanților.

Cu toate acestea, aceste instanțe au ajuns la concluzia că, potrivit legislației italiene în vigoare la momentul respectiv, nu exista nicio lege care să le permită să clasifice tratamentul în cauză drept tortură. Ei trebuiau să se adreseze altor prevederi ale Codului penal, care au făcut obiectul unor perioade legale de prescripție.

Ca urmare a acestei lacune în sistemul juridic, instanțele naționale nu au fost bine pregătite pentru a se asigura că tratamentul contrar articolului 3, comis de funcționarii de stat, nu a fost nepedepsit.

5. 3. 6. STUDIU DE CAZ: Plângerile către C. E. D. O. ale persoanelor private de libertate custodiate în Penitenciarul Craiova Pelendava în perioada 2016-2017¹¹²

În ianuarie 2016, deținutul I.F. a reclamat la C. E. D. O. faptul că accesul la apa caldă este limitat, de două ori pe săptămână; camerele de deținere sunt supraaglomerate și insalubre, iar grupurile sanitare sunt de asemenea insalubre.

În luna martie 2016, deținuții I. N. , M. B. și A. B. reclamau Penitenciarul Craiova Pelendava la C. E. D. O. pentru supraaglomerare; camere de deținere infestate cu ploșnițe și gândaci; acces limitat la apă caldă pentru dușuri; mușcături pe pereți; obiecte sanitare uzate și insuficiente; calitatea precară a apei curente; cazarea alături de persoane cu TBC.

---

¹¹² <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press/factsheets/romanian>, accesat la data de 12.08.2017.

În august 2016, I. C. , R. N. , C. B. , S. B. , O. S. , C. Z. și I. I. reclamau calitatea redusă a hranei din Penitenciarul Craiova Pelendava; prezența insectelor și a șoarecilor în camerele de deținere; supraaglomerare; facilitățile sanitare insuficiente; camere de deținere insalubre; lipsa aerului curat și a apei potabile.

În luna septembrie 2016, deținutul D. O. a reclamat la C. E. D. O. calitatea slabă a hranei; supraaglomerarea; grupurile sanitare insuficiente; încălzire și aerisire insuficientă, dar și prezența insectelor și a șobolanilor în camerele de deținere.

În luna mai 2017, deținuții N. C. , M. P. și G. C. reclamau la C. E. D. O. infestarea camerelor de deținere cu insecte și rozătoare, cu mușegai sau murdare; lipsa facilităților sanitare; lipsa mobilierului; accesul restricționat la dușuri/ apă caldă; lipsa lenjeriei de pat sau calitatea precară a acesteia; lipsa luminii naturale; calitatea precară a hranei; lipsa produselor de igienă personală; lipsa dezinsecțiilor; temperatura neadecvată în camere.

În urma plângerilor făcute de către persoanele lipsite de libertate, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât să se efectueze o inspecție de către administrațiile independente pentru a stabili dacă plângerile făcute de aceștia sunt fondate sau nefondate.

O mare parte din plângerile făcute către C. E. D. O. , s-au soluționat prin despăgubirea reclamantilor, iar celelalte sunt în curs de verificare și soluționare.

5. 4. MĂSURILE NECESARE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CONDIȚIILOR DE DETENȚIE

Guvernul României a aprobat la începutul anului 2016, Memorandumul privind condițiile din penitenciare și astfel a fost elaborat un *Plan de măsuri* pentru îmbunătățirea condițiilor și diminuarea supraaglomerării din penitenciare.

Astfel, A. N. P. a inițiat un plan de creștere și modernizare a încăperilor de cazare.

Măsurile sunt structurate pe două paliere: măsuri administrative, prin care să reducă supraaglomerarea și să îmbunătățească condițiile de cazare și măsuri legislative care să ofere un recurs pentru vătămarea suferită.

În anul 2016 prin modificarea spațiilor existente, au fost puse în folosință 672 de locuri noi de cazare. Prin continuarea măsurilor, în anul 2017 s-au mai creat 170 de locuri noi de cazare, iar la Penitenciarul Bacău au fost modernizate 200 de locuri de cazare cu ajutorul Mecanismului Financiar Norvegian.

În această perioadă, au fost declanșate lucrări la penitenciarele Deva, Codlea, Giurgiu și Găești pentru crearea de noi spații de detenție, dar au fost amenajate camere pentru persoanele cu afecțiuni psihice, în cadrul unor secții de deținere din mai multe penitenciare din țară.

Ministerul Justiției analizează mai multe propuneri pentru a găsi cele mai bune măsuri legislative care să ajute la rezolvarea problemelor din penitenciar, metode noi de executare a pedepselor și găsirea unor alternative de a beneficia mai multe persoane de liberarea condiționată.

După pronunțarea Hotărârii pilot de către C. E. D. O. , Ministerul Justiției a adoptat Legea 169/2017 privind modificarea și completarea Legii 254/2013 prin care s-a întemeiat un mecanism compensatoriu pentru acordarea a 6 zile considerate executate pentru cei care au stat 30 de zile în spații necorespunzătoare de detenție.

În locurile de detenție este nevoie de o metodă care să asigure, în permanență, igienizarea spațiilor, în vederea îmbunătățirii acestora.

În anul 2016, Administrația Națională a Penitenciarelor a avut un buget pe anul 2016 în valoare de 7.758.860 lei, din care 7.282.660 lei pentru penitenciare, iar 476.200 lei pentru penitenciarele spital, destinat lucrărilor de igienizare, repararea și îmbunătățirea spațiilor de deținere.¹¹³

---

¹¹³ <http://www.anp.gov.ro/documents/10180/4566691/BUGET+2016.pdf/4b8405e8-a32d-49dc-b680-6134f014f708>, accesat la 15.09.2017.

În 2015, numărul persoanelor din penitenciare bolnave cronic a fost de 8.424, iar numărul acesta a crescut de la an la an.¹¹⁴

Numărul deceselor cu probleme oncologice a crescut de la 24 (în anul 2014) la 41 în 2015, iar în anul 2016, din 38 decese, câte au fost înregistrate, 15 au decedat de probleme oncologice.¹¹⁵

În anul 2017, numărul bolnavilor cronici din penitenciare a scăzut considerabil, astfel că la 31.12.2017 se înregistra un număr de 7.839 de persoane.¹¹⁶

Aproximativ 8.406 persoane condamnate au mers la muncă, prestând servicii pentru anumite societăți (3.255) sau în interesul locului de deținere (5.151). Alte persoane condamnate au făcut muncă de voluntariat.

Reprezentând un procent de 29% pentru persoanele condamnate care au desfășurat activități lucrătoare.¹¹⁷

Administrația Națională a Penitenciarelor a precizat că în anul 2017, deținuții au mers la muncă în procent de 28,37%. Munca poate constitui o metodă bună de reducere a supraaglomerării prin scăderea perioadei de detenție, prin acordarea beneficiului prevăzut de lege și o reintegrare mai facilă a persoanelor aflate în detenție.¹¹⁸

Pe parcursul anului 2017, 36.357 de deținuți au participat la unul sau mai multe programe educative de reintegrare socială derulate în domeniile educație, asistență psihologică și socială.¹¹⁹

Pentru îmbunătățirea și ușurarea reintegrării s-a adoptat o strategie și un plan de implementare care conține măsuri prevăzute până în anul 2019. S-a înființat o comisie pentru coordonarea și implementarea prevederilor prevăzute în strategie.

---

¹¹⁴ Raportul anual de activitate al Administrației Naționale a Penitenciarelor, 2015: <http://anp.gov.ro/documents/10180/7602375/bilant+Administratia+Nationala+a+Penitenciarelor+rom.pdf/5b87fb13-fd0f-419b-ae0- e09dcfb5bbcb>, accesat la data de 16.09.2017.

¹¹⁵ Ibidem.

¹¹⁶ Raportul anual de activitate al Administrației Naționale a Penitenciarelor, 2017, accesat la data de 16.09.2017.

¹¹⁷ <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/169807>, accesat la data de 17.09.2017.

¹¹⁸ Raportul anual de activitate al Administrației Naționale a Penitenciarelor, 2017, accesat la data de 17.09.2017.

¹¹⁹ Raportul anual de activitate al Administrației Naționale a Penitenciarelor, 2017, accesat la data de 17.09.2017.

CONLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA

Sistemul penitenciar românesc reprezintă în cele mai multe dintre cazuri un subiect tabu pentru marea majoritate a cetățenilor. Spunem în cele mai multe cazuri, deoarece în ultima perioadă de timp atât posturile de televiziune cât și presa națională au scos la iveală fel și fel de informații pe cât de reale pe atât de uimitoare, fiind vorba de cele mai multe ori despre condițiile de detenție care sunt oferite în acest moment de penitenciarele românești.

În concluzie, dorim să încheiem această lucrare cu o serie de propuneri de lege ferenda, propuneri ce vor fi împărțite în două mari categorii: propuneri pentru funcționarii publici cu statut special care-și desfășoară activitatea în penitenciare și propuneri pentru persoanele private de libertate care-și execută pedepsele privative de libertate dispuse de către instanțele de judecată.

O primă propunere de lege ferenda face referire la statutul lucrătorilor de penitenciare, fiindcă deja am făcut o mică introducere în acest subiect. Considerăm imperios necesară modificarea legislației aflată în acest moment în vigoare, în ceea ce privește statutul funcționarilor publici din ANP.

Atât denumirea cât și anumite criterii discriminatorii față de celelalte structuri din sistemul național de apărare, care se regăsesc în acest moment în actuala Lege (293/2004), au adus de-a lungul timpului și încă aduc un mare prejudiciu de imagine și nu numai, angajaților care lucrează în sistemul administrației penitenciare.

În ceea ce privește înființarea unui penitenciar privat în România prin parteneriat public privat, suntem de părere că există posibilități financiare pentru realizarea unui astfel de proiect, dacă luăm în calcul cuantumul amenzilor primite de la CEDO și suportate de România.

Considerăm că înființarea penitenciarelor private în România este benefică, deoarece ar crea noi locuri de cazare, condiții optime și civilizate de trai atât pentru deținuți cât și pentru angajați și ar reduce rata supraaglomerării din penitenciare,

iar statul român ar fi scutit să mai plătească daune deținuților cazați în condiții necorespunzătoare, conform sentințelor date de către CEDO.

ANP a încercat înființarea unui penitenciar privat în comuna Berceni, în anul 2011, pe un teren care aparținea Ministerului Apărării Naționale. Deși costurile urmau să fie suportate din fonduri oferite de statul olandez, proiectul a eșuat din cauza legislației românești inadecvate. Construcția penitenciarului ar fi fost realizată în aproximativ 18 luni, și ar fi dispus de un număr de aproximativ 1000 de locuri.

România ar putea lua exemplul mai multor țări din Europa care au construit penitenciare private precum Franța, Ungaria, Belgia, Norvegia sau Anglia, și care, prin această metodă, au reușit reducerea ratei foarte mari privind suprapopularea.

O altă propunere de lege, în ceea ce-i privește pe angajații din penitenciare, este modificarea OMJ 167/2016, Ordin în care se specifică din ce este compusă uniforma, modul în care trebuie purtată, precum și modalitatea de acordare a acesteia.

În fiecare an, angajații din penitenciare trebuie să facă o cerere până la data de 15 decembrie, prin care să solicite articolele de echipament de care au nevoie. Începând din martie 2014, lucrătorii din penitenciare au beneficiat de un nou model de uniformă, care avea să aducă un plus la capitolul imagine.

Dar, cum pădure fără uscături nu există, frecvent ne-a fost dat să vedem în diverse unități penitenciare, angajați care nu respectă OMJ amintit anterior, purtând articole vestimentare de la uniforme diferite și nu numai, făcând astfel o "combi-formă".

Toate acestea se întâmplă deoarece în loc să completeze cererea de echipare cu cele necesare, foarte mulți angajați preferă să o bifeze cu o linie în zig-zag și în loc de echipament să primească contravaloarea acestuia în bani.

Aceste lucruri neplăcute legate de echipament și echipare le întâlnim în toate structurile care fac parte din sistemul de apărare, fie că vorbim de agentul de penitenciare care-și execută serviciul într-un post fix de pază (foișor), fie că vorbim despre un șef de post de poliție din mediul rural sau un pompier ori jandarm aflați

în prag de pensionare, și pentru care echipamentul nu mai reprezintă o prioritate.

De aceea consider că este utilă publicarea unei legi unice la nivel național privind echipamentul și echiparea obligatorie a tuturor structurilor de ordine publică și siguranță națională, lege care să stabilească modelul și norma de echipare pentru fiecare minister în parte, și a cărei valoare să fie folosită strict pentru echiparea personalului, nepermițându-se acordarea sumei de bani către beneficiar.

În ceea ce privește stocul echipamentelor din dotare, mijloacelor de imobilizare și de intervenție de care dispun funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, acesta variază de la o unitate penitenciară la alta.

Există unități care au beneficiat de alocarea de fonduri și care și-au achiziționat echipamentele necesare desfășurării în bune condiții a serviciului și misiunilor, însă există și unități unde găsim spray-uri iritant-lacrimogene expirate încă din anul 2004, sau cătușe metalice foarte vechi care nu se pot folosi deoarece au ruginit sau nu mai există chei pentru a le putea deschide, sau nu există deloc, există armament, în special pistoale model "Carpați" 1974, care nu mai funcționează nici măcar la capacitate de 60% și muniție care se descompune la operațiunile de încărcare/descărcare.

Totodată considerăm că ar trebui să fie introdus în penitenciare un cod vestimentar unic, impus pentru persoanele pentru care purtarea uniformei nu este obligatorie, cum sunt angajații care-și desfășoară activitatea în sectorul administrativ, informatică, resurse umane, financiar-contabilitate etc., deoarece și aici ca și în cazul "purtătorilor de uniformă" există persoane care confundă mersul la serviciu cu mersul în parc sau la club.

O altă problemă, propusă spre rezolvare de către noi este cea a locuințelor de serviciu pentru personalul din penitenciare.

Administrația Națională a Penitenciarelor dispunea în urmă cu ani buni de locuințe de serviciu, distribuite lucrătorilor de penitenciare care îndeplineau anumite criterii. Între timp sistemul "a evoluat" și aceste locuințe au dispărut, fiind

demolate sau folosite în alte scopuri. Încă din septembrie 2017 această problemă a fost repusă în discuție la insistențele sindicatelor din sistemul administrației penitenciare.

ANP decontează în fiecare lună sume foarte mari pentru chiria angajaților care nu dețin locuință proprie, sume cuprinse între 600 și 2500 lei. Acest proiect ar scuti risipa de fonduri din bugetul statului, contravaloarea aferentă pentru plata chiriilor fiind alocată pentru plata ratei locuinței, urmând ca la finalul contractului imobiliar agentul sau ofițerul de penitenciar beneficiar al programului să poată deveni proprietar al imobilului.

În ceea ce privește persoanele private de libertate aflate în penitenciare pentru a-și executa pedepsele cu închisoarea primite de la instanțele de judecată, găsim mai multe propuneri de lege ferenda care, considerăm noi, că ar fi benefice sistemului penitenciar din România.

Prima propunere de lege, la fel ca și în cazul angajaților din penitenciare, face referire la vestimentație și la modul în care se îmbracă fiecare deținut în parte. Propunem introducerea unei uniforme specifice fiecărui loc de deținere și fiecărui regim de executare în parte, așa cum găsim la alte penitenciare din statele membre ale Uniunii Europene.

Fumatul în interiorul locului de deținere este o altă mare problemă. Este foarte cunoscut faptul că produsele din tutun și cafeaua reprezintă pricipală monedă de schimb în penitenciarele românești, astfel încât cu o cafea și un pachet de țigări deținuții “își cumpără” diverse lucruri sau facilități în penitenciar, deși acest lucru este interzis și constituie abatere disciplinară.

În ceea ce privește supraaglomerarea din penitenciarele românești, considerăm că ar fi benefic un proiect de lege care să permită eliberarea condiționată din penitenciar a persoanelor arestate, care au săvârșit infracțiuni ce nu implică violență; punerea acestora sub control judiciar, și totodată obligându-i să presteze o muncă în folosul comunității, timp de opt ore zilnic, pe o perioadă stabilită de către instanța de judecată în funcție de pedeapsa primită inițial.

BIBLIOGRAFIE

I. Acte normative interne:

1. Constituția României;
2. Codul Civil al României;
3. Calendarul de măsuri 2018-2024 pentru soluționarea supraaglomerării carcerale și a condițiilor de detenție, în executarea hotărârii-pilot Rezmiveș și alții împotriva României, pronunțată de C.E.D.O. la 25 aprilie 2017;
4. Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal publicat în M. Of. Nr. 757/2012 rectificat în M. Of. Nr. 117/2013 intrat în vigoare în 2014 Legea nr. 255 din 19 iulie 2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale publicată în M. Of. nr. 515/2013 actualizată 07.02.2014;
5. Legea nr. 83/2010 privind executarea pedepselor privative de libertate (modifică Legea 275/2006);
6. Legea 293/2004, Statutul functionarilor publici din Administrația Națională a Penitenciarelor, Republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 628 din 22 septembrie 2009;
7. Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal publicată în M. Of. nr. 514/14 aug. 2013 cu modificările și completările ulterioare;
8. Legea nr. 23/2016 privind regimul deținerii și utilizării armamentului din dotare și operațiunile cu arme și muniții în sistemul administrației penitenciare, în vigoare de la 11 martie 2016;
9. Legea 104/1992 pentru modificarea și completarea Codului penal și a Codului de procedură penală și a altor legi, abrogarea Legii nr.59/1968 și a Decretului nr.218/1977;
10. HOTĂRÂREA nr. 756 din 12 octombrie 2016 (*actualizată*);

11. HOTĂRÂREA de Guvern nr. 1113/2010 – Regulamentul de aplicare al Legii nr.83/2010;
12. HOTĂRÂREA Nr. 157/2016 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal;
13. Ordinul ministrului justiției nr. 2794/C/2004 pentru aprobarea Codului deontologic al personalului din sistemul administrației naționale penitenciare, în vigoare de la 25 noiembrie 2004;
14. O.M.J. nr.3541/C/2012 ;
15. Oferta de programe și activități educative, de asistență psihologică și de asistență socială, Emitent Administrația Națională a Penitenciarelor, 2018;
16. Regulamentul din 25 aprilie 2017 privind organizarea și desfășurarea activităților și programelor educative, de asistență psihologică și asistență socială din locurile de deținere aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, publicat în Monitorul Oficial, nr. 432 bis din 12 iunie 2017;
17. Raportul anual de activitate al Administrației Naționale a Penitenciarelor, 2015;
18. Raportul anual de activitate al Administrației Naționale a Penitenciarelor, 2017.
19. Tudorel TOADER – “Noul Cod penal, comentarii pe articole”, Editura Hamangiu, 2014;

II. Acte normative internaționale:

1. Convenția Europeană a Drepturilor Omului;
2. Codul penal francez;
3. Constituția Statelor Unite ale Americii;
4. Codul penal german;
5. Codul penal Italian;
6. Codul penal spaniol;

7. Convenție împotriva torturii și altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984;
8. Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948.
9. Recomandarea CM REC (2008)11 a Comitetului de miniștrii ai statelor membre referitoare la regulile europene pentru minori care fac obiectul unor sancțiuni sau măsuri dispuse de organele judiciare.
10. Rezoluția nr. 35/177/1980 (Ansamblul de principii pentru protejarea tuturor persoanelor supuse unei forme oarecare de detenție sau încarcerare);

III. Tratatate de specialitate, cursuri universitare, monografii cu autori români:

1. Adrian Iacob COCOARĂ, *Delicvența juvenilă*, Teză elaborată în vederea obținerii titlului de doctor în „Ordine Publică și Siguranță Națională”, București, 2017;
2. Adrian NĂSTASE, *Drept internațional public*, Editura C.H. Beck, București, 2011;
3. Bruno ȘTEFAN, *Mediul penitenciar românesc. Cultură și civilizație carcerală*, Editura Institutul European, Iași, 2006;
4. Costin ANGHEL, Mihai ȘTIRBU, *Călătorie împărătească în Transilvania*, Jurnalul Național, 14 octombrie 2005;
5. Cristina PRIPP, Alina ZAMOȘTEANU, *Program specific de asistență psihosocială destinat persoanelor cu afecțiuni psihice*, București, 2009;
6. Cristian Eduard ȘTEFAN, *etică și deontologie în sistemul penitenciar*, Editura Prouniversitaria, București, 2013;
7. Daniela COMAN, Victor PONTA – Răspunderea în drept internațional umanitar, Editura Universul Juridic, București, 2010;
8. Florian COMAN - Drept Internațional public, Editura Pro Universitaria, București, 2010;
9. Florian COMAN, Raluca BUGHEA CONTANU - Drept comunitar European, Ediția a VI-a revăzută și adăugată, Editura Pro Universitaria, București;

10. Florian COMAN, Cristian JURA, Ioan NECȘULESCU, Grigore STOLOJESCU, Nicolae PURDĂ - Instrumente practice de drept internațional public, Editura Pro Universitaria, București, 2015;
11. Gabriel ȚICA, *Recidivism și excluziune socială*, Editura Universității din Oradea, 2016;
12. Gheorghe COSTACHE, *Penologie*, Editura Sitech Craiova, Craiova, 2005;
Gheorghe FLORIAN, *Fenomenologie penitenciară*, Editura OscarPrint, București, 2006;
13. Gheorghe FLORIAN, *Penitenciarul-ultima autoritate*, Editura OscarPrint, București, 2015;
14. Ghid de bune practici privind reintegrarea deținuților, Emitent Administrația Națională a Penitenciarelor, București, 2014;
15. Ioan BĂLA, *Evoluția sistemului de executare a pedepselor privative de libertate în dreptul românesc*, Editura Universul Juridic, 2011;
16. Ioan CHIȘ, *Drept execuțional penal. Istoria închisorilor. Executarea pedepselor carcerale*, Editura Wolters Kluwer, București, 2009;
17. Ioan CHIȘ, Alexandru Bogdan CHIȘ, *Executarea sancțiunilor penale*, Editura Universului Juridic, București, 2015;
18. Ioan CHIȘ, *Drept execuțional penal*, Editura Wolters Kluwer, București, 2009;
19. Ioan DURNEȘCU, *Asistență socială în penitenciar*, Editura Polirom, 2009;
20. Ioan DURNEȘCU, Theodora ENE, Gheorghe FLORIAN, Sorina POLEDNA, Smaranda WITEC, *Metodologie de lucru pentru programele de pregătire pentru liberare și asistență post-penală*, Editura Lumina Lex, București, 2009;
21. Ioan DURNEȘCU (coord.), *Probațiunea. Teorii, legislație și practică.*, Editura Polirom, Iași, 2011;
22. Ioan Liviu TĂUT (coord.), Constantin Victor DRĂGHICI, Andreea Florina NETEDU, Adrian IACOB, *Teorie și tactică penitenciară*, Editura Sitech Craiova, Craiova, 2012;

23. Loredana CORDUNEANU, *Program specific de asistență psihosocială destinat persoanelor cu conduită agresivă*, București, 2009;
24. Lazăr CÂRJAN, *Istoria poliției române de la origini până în 1949*, Editura Vestala, București, 2000;
25. Mircea DUȚU, Gheorghe MOCA, *Dreptul internațional public*, Editura Universul Juridic, București, 2010;
26. Mihaela Augustina DUMITRAȘCU, Roxana Mariana POPESCU, *Dreptul Uniunii Europene. Sinteze și aplicații. Ediția a II-a, revăzută și adăugită*, Editura Universul Juridic, București, 2015;
27. Mihail ALBICI - *Despre drept și știința dreptului*, Ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2010;
28. Radu STANCU, *Drept comunitar*, note de curs, Universitatea Spiru Haret, București, 2011;
29. Tudorel TOADER – “Drept penal român, partea specială”, Editura Hamangiu, 2018;
30. Victor BÂRSAN, *Închisorile noastre. Etapa ' 98*, Editura Pythagora, București, 1998;

IV. Tratat de specialitate, cursuri universitare, monografii cu autori străini:

1. Carta Albă privind suprapopularea din penitenciare, Comitetul European pentru Probleme Penale, 30 iunie 2016;
2. Erving GOFFMAN, *Aziluri. Eseuri despre situația socială a pacienților psihiatrici și a altor categorii de persoane instituționalizate*, Editura Polirom, Colecția “*Plural M*”, traducerea Anacaona Mîndrilă, 2004;
3. GHID PRIVIND ARTICOLUL 5 – DREPTUL LA LIBERTATE ȘI LA SIGURANȚĂ, Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2014.

V. Articole publicate de autori români în reviste indexate în baze de date internaționale recunoscute:

1. Cipriana SUCILĂ-PAHONI, *O privire critică asupra legii penitenciarelor de la 1 februarie 1874.*
2. Cristina BĂLUȚĂ, *Revenirea foștilor deținuți pe piața muncii și reintegrarea lor în societate*, în *Revista de Economie Socială*, nr.4/2012, București, 2012;

VI. Bibliografie online:

1. www.anp.gov.ro
2. www.caritas.es
3. <http://legislatiepenitenciare.freewb.ro/>
4. <http://legislatie.just.ro/>
5. <https://legeaz.net/>
6. www.legex.ro
7. <https://lege5.ro/>
8. www.luju.ro
9. www.economiesociala.net
10. <https://juridice.ro/>
11. <https://jurisprudencedo.com/>
12. www.monitorulvn.ro
13. <https://stancaveacurilor.com>
14. <http://html.rincondelvago.com/>
15. <https://www.echr.coe.int/>
16. <https://www.fundacion-affinity.org/>
17. <http://www.hotararicedo.ro/>
18. <http://www.institucionpenitenciaria.es/>
19. <http://www.just.ro/>
20. <http://www.justice.gouv.fr/>
21. <http://www.mediafax.ro/>
22. <http://www.onisimbn.ro/>
23. <http://www.spaniaromaneasca.com/>

24. <http://www.ziua.ro/>

VII. Jurisprudență interațională:

1. Decizia *Kerr vs. Regatul Unit* din 1999;
2. Hotărârea *Benham vs. Regatul Unit* din 1996;
3. Hotărârea *Bozano* din 1986, în care Franța a fost condamnată pentru că a procedat la o măsură de extrădare deghizată, sub aparența unei proceduri de expulzare;
4. Hotărârea *Bouamar vs. Belgia* din 1988;
5. Hotărârea *Brincat vs. Italia* din 1992;
6. Hotărârea *Debboub vs. Franța* 1999;
7. Hotărârea *D.G. vs. Irlanda* (hotărâre din 2002) ;
8. Hotărârea *Kalashnikov vs. Rusia* din 2002;
9. Hotărârea *Kamasinski vs. Austria* din 1989;
10. Hotărârea *Kudla vs. Polonia* din 2000.
11. Hotărârea *Nowicka vs. Polonia* din 2002;
12. Hotărârea *Schiesser vs. Elveția* din 1979;
13. Hotărârea *Wemhoff vs. Germania* din 1968;